

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de AAMBINDER

Catechisatie uit een vertrouwd vragenboekje [p.5]

Gereformeerde Gemeente Rotterdam-Alexanderpolder

07/09/2017
jaargang 95

nr **49**

In 1965 besluit de kerkenraad van Rotterdam-Centrum om met ingang van 5 september 's zondags ook een dienst te beleggen in de wijk Prins Alexanderpolder. Als plaats van samenkomst fungeert de houten 'Immanuëlkapel' aan de Berlagestraat. Vanaf 9 april 1967 wordt er 's zondags een tweede dienst belegd in de Gereformeerde 'Verrijzeniskerk' aan de Springerstraat. Op 15 de-

cember 1967 valt het besluit om naast het nog te bouwen bejaardentehuis 'Rehoboth' een nieuwe kerk met 660 zitplaatsen en enkele nevenruimten te bouwen. Op 13 januari 1971 wordt de nieuwe 'Sionkerk' officieel in gebruik genomen. Op 5 januari 1972 volgt de instituering tot zelfstandige gemeente. Momenteel is de gemeente vacant. Het aantal leden en doopleden bedraagt 402.

Cornelius, de hoofdman

Jezus sprak met Zijn discipelen over een blijdschap die alle aardse blijdschap te boven gaat. Die blijdschap is gegrond, want die vindt haar oorsprong in het Goddelijk welbehagen: ‘Maar verblijdt u veelmeer dat uw namen geschreven zijn in de hemelen’ (Luk. 10:20b). Wat is het groot als wij daar getuigenis van mogen hebben!

En er was een zeker man te Cesaréa, met name Cornelius, een hoofdman over honderd, uit de bende genaamd de Italiaanse.

Handelingen 10:1

Hoe kan ik weten of ook mijn naam geschreven staat in de hemelen? Dat God in de eeuwigheid de namen van Zijn uitverkoren Kerk heeft genoemd, dat weten we. Maar om nu te mogen weten dat ook mijn naam genoemd is. Zie, dat wordt in de tijd geopenbaard. Dan wordt geopenbaard dat God vredegedachten koesterde over mijn leven.

Van nature worden wij allen in Adam gerekend: ‘Zij zijn allen afgeweken, tezamen zijn zij stinkende geworden; er is niemand die goed doet, ook niet één’ (Ps. 14:3). Wat dat betreft is er dus geen enkele verwachting. Wat is het een wonder dat God opdraapt wat het oprapen niet waard is! Daarop wijst ons tekstgedeelte.

Een zeker man

Lukas noemt ‘een zeker man te Cesaréa’, maar ten diepste is het God Die deze man aanwijst.

Cornelius is een uitverkoren vat. Hij is een voorwerp van Gods eeuwige liefde. Hij is een gegevene des Vaders. Hij is aan Christus gegeven en daartoe moet nu alles meewerken. Werkt niet alles mee aan de eeuwige besluiten Gods? Hij brengt de mens waar Hij hem wil hebben. God brengt óf het middel tot de mens, óf de mens tot het middel. God gebruikt immers middelen tot bekering, en dat tot uitvoering van Zijn Goddelijk welbehagen. Hij heeft ons aan de middelen gebonden. Daar ligt onze verantwoordelijkheid. Ds. Smytegelt zegt zo treffend: ‘Als u nat wilt worden, dan moet

u in de regen lopen; en als u bekeerd wilt worden, dan moet u zich onder het Woord begeven.’

Cornelius woonde oorspronkelijk niet in Cesaréa, maar hij is daar gebracht. De omstandigheden brengen een brute Romein onder het volk van Israël. God brengt hem onder het Woord. Immers, aan Israël had God Zijn Woord gegeven en Zijn verbond geopenbaard. Binnen de grenzen van het genadeverbond verheerlijkt God Zijn genade.

Deze onbesneden Romein wordt onder de genademiddelen gebracht. Hij had nooit van God gehoord; nog nooit een psalmversje geleerd; nooit iets geproefd van de zalige dienst des Heeren, totdat...

Deze man kent dus een eertijds, want het is zo anders geworden in zijn leven. Op hem is van toepassing: ‘In welke gij eertijds gewandeld hebt, naar de eeuw dezer wereld, naar den overste van de macht der lucht, van den geest die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid’ (Éf. 2:2). Hij leefde voor de Romeinse keizer en het ging hem ongetwijfeld om rang en stand. Hij begeerde een uniform vol medailles en onderscheidingen. Hij werd uitgezonden om in Cesaréa de orde te handhaven. Cesaréa was een belangrijke havenstad. God had er van Zijn volk. Hoe het alles is toegegaan, wordt ons niet vermeld, maar dit is duidelijk: God heeft een Goddelijk begin gemaakt waar geen begin was. Dat blijkt wel uit het vervolg.

Goddelijk begin

Een mens kan uit het begin niet leven, al is een Goddelijk begin noodzakelijk. De vraag voor ons allen is: Kennen wij in ons leven een Goddelijk begin? Zijn wij van dood levend gemaakt? Dat Goddelijk begin kan zwaar bestreden worden. Dat Goddelijk begin kan in de duisternis bedekt liggen. Daarom is het zo nodig dat God Zijn eigen werk gaat verklaren in de ziel. Opdat de vrucht vanuit het welbehagen persoonlijk ondervonden zou mogen worden. Waaruit kunnen wij dat weten? Op Zijn tijd verklaart God Zijn eigen werk. Hoelang heeft dat geduurd in het leven

ds. G. Beens,
Kootwijkerbroek

In dit nummer

5 Catechisatie uit een vertrouwd vragenboekje

6 De vreze des Heeren [6]

24 Eerstgeborene

- 2** Cornelius, de hoofdman
- 3** Onderwijs van vader Smytegelt [35]
- 4** In memoriam: ds. J. van Belzen
- 6** De vreze des Heeren [6]
- 7** Dat wil zeggen
- 8** Commentaar:
Niet ouderwets, niet modern
- 9** Typisch evangelisch [1]
- 10** Pelgrims en wandelaars
- 11** In goede orde:
Naar buiten brengen - zwijgplicht
- 12** “Een Rots om in te wonen”
- 13** Een zondag op zee [2]
- 14** Jeugdtribiek
- 15** Boekennieuws
- 16** Kerknieuws
- 17** Berichten
- 18** Kerkdiensten

Onderwijs van vader Smytegelt [35]

van Cornelius, de hoofdman over honderd? Zou hij genade voor genade hebben kunnen houden? De genade Gods maakt een mens klein. Cornelius behoorde niet tot het volk van Israël. Deze man stond erbuiten, en wat heeft een mens dan te verwachten?

Voelde Cornelius geen verbondenheid met de God van Israël? Zeker wel, maar daarmee behoorde hij nog niet tot het volk van Israël. Gods beloften waren immers voor Zijn volk, niet voor een Romein.

Zie hem daar gaan in zijn uniform. Uiterlijk is en blijft hij een Romein. Toch is er bij hem vanbinnen veel veranderd. Hij kan niet langer leven als een Romein. De keizer raakt op de tweede plaats en de God van Israël krijgt de eerste en de hoogste plaats in zijn leven.

Cornelius gaat doen wat hij nooit eerder heeft gedaan. Hij krijgt de eenzaamheid nodig om te bidden. Zie hem zijn geüniformeerde knieën buigen voor God. Zijn honderd onderdanen hebben allang gemerkt dat hun hoofdman niet meer is zoals vroeger. Hij is zo heel anders geworden!

Een engel gezonden

Kan deze Romein daaruit zijn staat opmaken voor de eeuwigheid? Kan hij deze verandering houden voor een begin uit God? Wat denkt u, waarom zou God anders een engel tot hem zenden? Deze man kan niet leven zonder God en hij heeft geen recht bij God.

Hoelang duurt dat? Kan deze man nog langer wachten? Is ons wachten al een verwachten geworden? Hebben wij onze rechten al verloren? Zijn wij in eigen waarneming niet anders dan als een brute Romein overgebleven?

Geef eens eerlijk antwoord op deze vragen, en dat voor het aangezicht van een alwetend God. Of zal deze ruwe Romein ons straks voorgaan in het Koninkrijk Gods?

*Doorgrond m', en ken mijn hart, o Heer!
Is 't geen ik denk niet tot Uw eer?
Beproof m', en zie of mijn gemoed
iets kwaads, iets onbehoorlijks voedt.*

Psalm 139:14

ds. B. Smytegelt
Uit: "Maandagse
Catechisatiën"

Van de vergeving der zonden

Vr. Als wij met de belijdenis zeggen: 'Ik geloof de vergeving der zonden', wat geloven wij dan? (vervolg)

3e. Ik geloof ook dat dat maar middelen zijn en dat zo'n verbrijzeld in eigen kracht niet in staat is om het naar Jezus te wenden, en dat Jezus voor zulken alleen de commissie heeft, want Hij is gezonden om de treurigen te troosten, om te zoeken en zalig te maken wat verloren was, om te roepen zondaars en niet rechtvaardigen tot bekering.

4e. Ik geloof niet alleen dat het pardon voor anderen is, maar ook voor mij. 'Vergis ik mij, Heere,' zegt ze, 'vergeef het mij, ik wil niet veinzen. Door de vrije genade Gods heb ik het verkregen'. Zij legt er haar bewijzen bij en zij zegt: 'Heere, het is mijn innige zielsbede, onderricht mij, als het zo niet is.'

Vr. Is het nu niet een verschrikkelijke toestand, geen vergeving te hebben?

Antw. Ja, hij moet voor álles vrezen.

1e. Hij moet vrezen voor zijn consciëntie. Mag hij eens naar binnen zien, of het knaagt hem alsof zijn consciëntie is als met brandijzers toegeschroeid. Is er iemand die dezulken eens ontrust, het is meteen aan het hart benauwd en te eng. Zij zouden wel zeggen: 'Heb ik u gevonden, mijn vijand, en zijt gij gekomen om mij te pijnigen vóór de tijd?' Gelijk die weduwe, die zeide: 'Man Gods, wat heb ik met U te doen?'

2e. Zij beven voor de duivel; de gedachten aan hem maakt hen bevreesd. Als zij eens denken dat zij eeuwig daarbij zullen moeten wezen.

3e. Zo een beeft voor de dood, als hij zwakker wordt, of als hij ziek is. Hij wil het niet weten.

4e. Zo een wil niet gesproken hebben van het oordeel, hij zet die gedachten al weg. 'Dan zou ik dispaaraat *) worden', zeggen ze, 'als ik daar altijd aan dacht'. Het was beter dat ze wat dispaaraat waren. Daar gaan er wel duizend verloren door zorgeloosheid, waar er geen tien verloren gaan door dispaaratheid.

5e. Zij durven niet denken aan God. Die is hen een vreselijke Majesteit, een verschrikkelijke Rechter. 'Dacht ik aan God, zo maakte ik misbaar', zeide die vrome man

6e. Als zij bidden, zij durven niet aandachtig zijn.

(wordt vervolgd)

*) Dispaaraat betekent zoveel als: niet goed worden.

In memoriam

ds. J. van Belzen (53)

“Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt” (Joh. 17:24a), sprak Christus tot Zijn Vader in het Hogepriesterlijk gebed. Zij zijn toch Zijn met bloed gekochte bruid! De tijd -wanneer de bruid bij Hem mag zijn- is voor ons niet bekend. God alleen weet dit moment.

van zijn huwelijk gaf de Heere hem ook een aanwijzing, dat hij eens in Gods kerk zou mogen dienen. De zaak zelf bleef lange tijd bedekt, al werd het op momenten weleens levendig. Een leven van op en neer volgde. Zo onmogelijk van zijn zijde, totdat de Heere in dit ambt dóórtrok. Hij werd geroepen met de woorden uit Psalm 105, vers 1: “Roept Zijn Naam aan, maakt Zijn daden bekend onder de volken”. Wat voelde hij zijn zwakheid, opstand en krachteloosheid. Maar de

Wij werden opgeschrikt door het plotselinge sterven van een geliefde vriend en medebroeder in de bediening. Zijn tijd op aarde is voorbij, afgelost van zijn post en strijd. Bij Gods volk had hij een grote plaats en ook bij allen die de Schriftuurlijk-bevindelijke waarheid van harte liefhebben. Veel zullen wij en de gemeenten in hem missen. Het volk van God hoorde hem graag, zowel in het twee- als tienstammenrijk. Overal in de gemeenten heeft hij de gangen en wegen in het leven der genade van Gods kinderen mogen verklaren.

Het was zijn hoogste lust en de begeerte van zijn hart om Hem te verheffen als het hoogste goed. Maar voor hem is er op aarde een einde gekomen aan het vele preken, dat hij heeft mogen doen.

Ds. Van Belzen was geboren en getogen in Vlissingen. In zijn jonge leven had hij al vroeg indrukken van dood en eeuwigheid.

Hij had een groot ontzag voor Gods volk. Al jong las hij thuis preken van Gods knechten. De doordeweekse avonden bracht hij het liefst door in Gods huis. Door de Heilige Geest leerde hij zich kennen als een rijke jongeling en schonk de Heere hem armmakende genade. Deze genade leerde hem roepen: “Is er enig middel, waardoor wij deze straf zouden kunnen ontgaan en wederom tot genade komen?” (Zondag 5, H.C.). Groot was het wonder bij God vandaan: de ontsluiting in Christus buiten zichzelf. Dan kon je hem in zijn tranen wassen. O, alles in Die Ander, hoe dierbaar en gepast! Kort daarop mocht hij de gang maken naar de heilige dis des Verbonds. Nee, de avondmaalsgang was geen vanzelfsprekende zaak. Hoe zag hij uit naar de trekkingen des Heeren.

Op jonge leeftijd had hij al een betrekking op de dienst des Heeren. Ook meerderen van Gods kinderen geloofden dat hij later predikant zou worden. In de eerste jaren

Heere wees hem op Zijn kracht, die in zwakheid wordt volbracht. Hij kreeg krediet op Gods trouw. Toen kon hij er niet meer onderuit en meldde zich bij de kerkenraad. In 2002 werd hij toegelaten tot de opleiding aan de Theologische School en in 2006 werd hij kandidaat gesteld. Drie gemeenten heeft onze vriend en broeder mogen dienen. En in zijn laatste gemeente van Oosterland heeft de Heere hem de tijd laten verwisselen met de eeuwigheid. Zijn strijd is ten einde. “Want onze zeer lichte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat, werkt ons een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid”.

De Heere geve zijn vrouw, kinderen en kleinkind een leven aan de troon der genade, om alleen alles daarvan te verwachten voor de tijd, maar kon het zijn ook voor de grote eeuwigheid.

En naar we mogen geloven, is het voor hem eeuwig waar geworden, dwars door al de tekorten en onmogelijkheden van zijn kant, maar geschonken uit genade, om niet: Om nu eindeloos, storeloos en zondeloos Hem volmaakt groot te mogen maken. De Vader in Zijn verkiezing, de Zoon in de verlossing en de Heilige Geest in de toepassing. Een roem in onverdiende zaligheden!

*Gij maakt eerlang mij 't levenspad bekend,
Waarvan, in druk, 't vooruitzicht mij verheugde;
Uw aangezicht, in gunst tot mij gewend,
Schenkt mij in 't kort verzadiging van vreugde;
De lieflijkheên van 't zalig hemelleven
Zal eeuwiglijk Uw rechterhand mij geven.*

(Psalm 16:6, berijmd)

ds. C. van Krimpen,
Yerseke

Catechisatie uit een vertrouwd vragenboekje

‘Gebruiken jullie ook Hellenbroek?’ Iedereen begrijpt wel wat er met deze vraag bedoeld wordt. Het gaat erover of er catechisatie gegeven wordt uit het bekende vragenboekje “Voorbeeld der Goddelijke Waarheden” van ds. Abraham Hellenbroek.

ds. S. Maljaars,
Meliskerke

Vele generaties catechisanten hebben onderwijs uit dit vertrouwde catechisatieboekje gekregen. Dikwijls komen zinsneden uit “Hellenbroek” terug in de preek. Wie kent niet de bekende uitdrukking: ‘Zalig maken is iemand verlossen van het hoogste kwaad en brengen tot het hoogste goed’? Aan het begin van het nieuwe catechisatie seizoen vragen we aandacht voor een hertaling van dit oude boekje.

Ontstaan

Naast bekendheid door zijn preken en andere geschriften, is de naam van Abraham Hellenbroek (1658-1731) vooral verbonden aan zijn vragenboekje. Het verschijnt voor het eerst in 1706 en is bestemd voor degenen die zich voorbereiden op de belijdenis des geloofs. In dit catechisatieboekje komt in het kort de hele gereformeerde geloofsleer aan de orde. De indeling vertoont overeenkomst met “De Redelijke Godsdienst” van W. à Brakel, dat zes jaar eerder het licht heeft gezien.

De eeuwen door is het vragenboekje van Hellenbroek gebruikt. Heel wat drukken rollen van de pers. In de loop van de jaren wordt het boekje met verschillende vragen uitgebreid. Binnen onze gemeenten is het vanaf het begin de gangbare catechisatiemethode geweest, hoewel daarnaast ook vanuit andere bronnen wordt gecatechiseerd. Bekend zijn de aantekeningen die een catechisante maakte onder de lessen van ds. J. Fraanje te Barneveld. De laatste jaren zijn er nieuwe methoden ontwikkeld door de Synodale Commissie Catechese, waaronder een methode Hellenbroek. Ook op die manier wordt dit

vertrouwde vragenboekje nog steeds (of opnieuw) gebruikt.

Hertaalde versie

Om het ‘goud’ van Hellenbroek voor de komende generaties te bewaren, is er door de Gereformeerde Bijbelstichting (GBS) een hertaalde versie op de markt gebracht. Deze hertaling werd verricht door een werkgroep, bestaande uit enkele vertegenwoordigers van de GBS, twee ambtsdragers van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland en twee ambtsdragers vanuit onze gemeenten: ds. J. Schipper (Leerdam) en ouderling P. van Vijven (Yerseke). De werkgroep nam in de periode 2015 tot 2017 in ongeveer twintig vergaderingen de tekst van het boekje nauwkeurig door. Daarbij heeft men het volgende gedaan:

- verouderde woorden of andere woorden die onder jongeren niet gangbaar zijn vervangen door hedendaagse synoniemen, met handhaving van de kernbegrippen uit de geloofsleer;
- lange zinnen of antwoorden gesplitst in kortere zinnen of antwoorden;
- de lay-out overzichtelijker gemaakt: bijvoorbeeld alle expliciete aanduidingen ‘Vr.’ en ‘Antw.’ zijn weggelaten met het oog op een rustiger tekstbeeld.

In het kader zien we een voorbeeld.

De werkgroep heeft dus willen vereenvoudigen, zonder aan de inhoud afbreuk te doen. Diverse leden van de Synodale Commissie Catechese hebben meegelezen met de hertaling, zodat de werkgroep met hun suggesties winst kon doen. Inmiddels is het hertaalde vragenboekje verschenen en onder de aandacht gebracht van de kerkenraden. De tekst van

A. Hellenbroek, ‘Voorbeeld der Goddelijke Waarheden’

Oude versie:

Hoofdstuk 16, Van het geloof, vraag 11. Vr. Wat is het gevolg van de rechtvaardigmakende daad des geloofs? Antw. De bijzondere en zekere toepassing van de beloften van het Evangelie en de Heere Jezus tot de eigen persoon van elke gelovige. Die geenszins altijd aanwezig is in alle gelovigen, door de aanvechtingen van de satan, de beschuldiging van de wet, en de verleiding van het vlees, naar welke echter allen moeten staan die Jezus oprecht aannemen.

Hertaalde versie (GBS):

Hoofdstuk 16, Over het geloof, vraag 11

11a. Wat is het gevolg van de rechtvaardigmakende daad van het geloof?

De bijzondere en zekere toepassing van de beloften van het Evangelie en de Heere Jezus aan de gelovige persoonlijk.

11b. Heeft elke gelovige deze toepassing altijd?

Nee, deze toepassing is in alle gelovigen niet altijd aanwezig door:

- de aanvechtingen van de satan;
- de beschuldiging van de wet;
- de verleiding van het vlees.

Allen die Jezus oprecht aannemen, moeten naar deze toepassing staan.

deze versie wordt vanaf heden geïntegreerd in de methode van de Commissie Catechese.

Hand aan de ploeg

Het is onze hartelijke wens dat de Heere de inhoud van dit vertrouwde vragenboekje wil zegenen aan het hart. Laten we als catecheten daarom de hand aan de ploeg slaan, in afhankelijkheid van de zegen des Heeren. Ook het gebed en het meeleven van de ouders kan niet worden gemist. En voor jullie, jongeren, is er de raad van Hellenbroek uit het voorwoord: ‘Wees er nooit tevreden mee dat je het met je oren hebt gehoord, maar vraag de Heere of je het ook met je hart mag ondervinden’. Gebruik de middelen. Zoek de Heere en leef.

De vreze des Heeren [6]

De kinderlijke vrees en het geloof

Geloven is vanuit het Griekse grondwoord hetzelfde zeggen als het Woord, 'amen' zeggen op het Woord.

Waar de vreze des Heeren is, daar is geestelijk leven. Waar geestelijk leven is, daar is het zaligmakende geloof.

ds. J.J. van Eckeveld,
Zeist

In Handelingen 9:31 zagen we dat de vreze des Heeren gepaard gaat met de vertroosting des Geestes. Hoe kan die vertroosting er zijn zonder het geloof? De Dordtse Leerregels verbinden het waar geloof in Christus en de kinderlijke vrees Gods aan elkaar. Bij Calvijn zijn degenen, die de Heere vrezen dezelfden als de gelovigen.

De vreze des Heeren is dus een zaak van het ware geloof. We mogen die twee niet uit elkaar trekken. Wat betekent dat nu voor het geestelijke leven? Geloven is vanuit het Griekse grondwoord hetzelfde zeggen als het Woord, amen zeggen op het Woord, vanuit de diepe beleving van het hart. Die kinderlijke vrees krijgt het Woord zo hartelijk lief. Omdat het de Heere lief krijgt. Daarom krijgt het ook allen, die de Heere vrezen lief in de gemeenschap der heiligen.

Diepe droefheid

Als het Woord spreekt over de ernst van de zonde en de diepte van onze verlorenheid, dan leren we door het geloof in de vreze Gods amen daarop zeggen. Dan leer ik buigen voor die God tegen Wie ik gezondigd heb met een diepe droefheid in het hart. Als het Woord spreekt over de heiligheid en gerechtigheid Gods dan word ik als het ware persoonlijk in mijn ziel voor die God gedaagd en ik leer het hartelijk erkennen, dat die Heilige en Rechtvaardige

mij rechtvaardig verstoten kan. Maar wat een wonder als dat Woord in de nacht van mijn verloren leven, waar ik Gods gramschap dubbel waardig ben, gaat spreken over Christus en Zijn werk. Wat wordt Christus mij dan onuitsprekelijk dierbaar als Borg en Middelaar zoals Hij Zich dan vanuit het Woord openbaart.

Hoe wordt mijn hart dan naar die Zaligmaker toegetrokken. Dan kan mijn schuldige hart niet meer rusten buiten Hem. Als het gaat over de kennis van Christus in het geloof en de vreze des Heeren dan is er wel een begin maar geen eind.

Maar nu gebruikt de Heilige Geest, Die de vreze des Heeren werkt, het Woord ook om te brengen tot de opwas in de kennis en genade van Christus. Zo wordt het waar dat Hij moet wassen en ik minder worden. Zo komt het tot de vastheid in het Middelaarswerk van de Zaligmaker. Zo vindt de ziel in Hem de verzoening en vrede met die God, tegen Wie we gezondigd hebben.

Als we de kinderlijke vrees losmaken van het geloof dan is er het gevaar dat we zouden kunnen gaan rusten buiten Christus. Als Calvijn daarentegen degenen, die de Heere vrezen 'gelovigen' noemt, dan verbindt hij daarmee de vreze des Heeren met Christus. Er is volgens de Dordtse Leerregels geen vreze Gods zonder een waar geloof, zonder een hongeren en dorsten naar de gerechtigheid van Christus. Laten we daarom eraan vasthouden, dat het wezenlijk is in de kinderlijke vrees, dat er een honger en dorst is naar de Zaligmaker en een niet kunnen rusten buiten Hem.

Als we Christus hebben leren kennen en als het anker van onze hoop is vastgemaakt in Zijn Middelaarsverdiensten, dan zal de kinderlijke vrees zich alleen maar meer verdiepen. Als het geloof door Christus geleid wordt tot de Vader en welbewust delen mag in die vaderlijke liefde Gods, dan zullen Gods kinderen meer dan ooit leren wat het Vaderschap en het kindschap is. Wat een diepte en teerheid wordt dan in de kinderlijke vrees gesmaakt. En

De stand van de Godsopenbaring

wat een droefheid als die kinderen doorleven, dat ze vaak zo weinig kind zijn. Was er dan Gods vaderlijke trouw in Christus niet, het was hopeloos verloren.

De kinderlijke vrees en heiligmaking

De vreeze des Heeren komt uit in een wandel in een nieuw leven, in een leven in de waarachtige bekering. Als u nagaat hoe bijvoorbeeld de Spreuken over die vreeze spreken, dan valt daar de nadruk op. De Heere vreesen en de zonde liefhebben, is ten enenmale onmogelijk. De vreeze des Heeren komt uit in een haten en vlieden van de zonde. Die kinderlijke vrees doorleeft het, dat al was er geen hemel of hel, de Heere het waardig is gediend, gevreesd en geëerd te worden.

U kunt niet de Heere vreesen en de zonde liefhebben. Waarom viel David in de zonde met Bathséba? Omdat de vreeze des Heeren niet leefde in zijn hart. Jozef mocht in precies dezelfde verleiding staande blijven, omdat hij toen wel mocht leven in die tere vreeze. Dan is er, zoals men vroeger wel zei, een nauw leven. Dan kun je niet mee met de zonde en met de wereld. We zeggen met Calvijn dat in de vreeze des Heeren een 'verafschuwen van de zonde' is.

Als iemand in de kinderlijke vrees dicht bij de Heere leeft, dan is dat te merken. Dan is er de vrucht van de ootmoed, van waarachtige bekering, de vrucht van een teer gebedsleven, de vrucht van een strijden tegen de zonde. Als u bedenkt dat de wortel van de kinderlijke vrees de liefde Gods is, in het hart uitgestort in de wedergeboorte, dan kan het niet anders of het leeft in het hart: 'Hoe lief heb ik Uw Wet' (Ps. 119). En daarom: Leer mij naar Uw wil te handelen.

Als u daarbij bedenkt dat die vreeze verbonden is met het ware geloof, dan zou die kinderlijke vrees de zonden willen uitroeien met wortel en tak. Zeker als gezien mag worden, wat die zonden Jezus hebben gekost.

Hier blijft alles zo ten dele. Hier raken die kinderen hun eigen Adamsbestaan niet kwijt. Maar straks, in de heerlijkheid, zal hun heiligmaking voltooid zijn. Dat is het waar de kinderlijke vreeze des Heeren uiteindelijk op uitloopt.

Zouden we er dan niet naar moeten uitzien om de Heere te leren vreesen?

(slot)

De Heere maakt Zich bekend door Zijn Woord en Geest. Voor deze Godsopenbaring tot zaligheid zijn we gebonden aan de Heilige Schrift. Binnen de heilsopenbaring in de Schrift is er een duidelijke ontwikkeling vanaf het begin in Genesis 3 vers 15 tot het hoogtepunt: de uitstorting van de Heilige Geest. Rijkere Godsopenbaring is er daarna niet meer te verwachten. Vanaf Pinksteren tot de laatste dag is immers de laatste fase van de heilsbedeling.

Een voorbeeld van ontwikkeling in de openbaring is dat wat ons bekend gemaakt wordt over de drie-eenheid: 'maar hetgeen ons wat duister is in het Oude Testament, dat is zeer klaar in het Nieuwe.' (NGB 9). Deze ontwikkeling binnen het Oude én Nieuwe Testament heeft natuurlijk vooral ook betrekking op de minder of meer heldere verklaring van de Middelaar. Er is een groot verschil tussen: wanneer Abraham zich buigt voor een altaar of wanneer Johannes in het laatste Bijbelboek wel ongeveer 25 keer spreekt over het Lam. Johannes' zicht op het Lam was immers veel voller! Zo ook het verschil tussen het bloed dat bij de Oud Testamentische-offers vloeide en op Goede Vrijdag. Geen wezenlijk verschil, maar zeker wel gradueel. Gods kinderen zijn door de tijden heen wezenlijk op dezelfde wijze zalig geworden. Maar - en daar hebt u de uitdrukking - er was verschil naar 'de stand van de Godsopenbaring'. Wanneer we het leven van Gods kinderen in de Bijbel-tijd overdenken, moeten we ons dat goed realiseren. Niemand is buiten de Zaligmaker gered; maar de stand van de Godsopenbaring was verschillend. Daar wil de Geest Zich vrijmachtig aan binden. Zo was het heilshistorisch. Wat is er een verschil tussen de belofte en de vervulling ervan; tussen de bevestiging van deze belofte door het Woord en het aanschouwen van de heerlijkheid van de Middelaar als het vleesgeworden Woord; tussen het heengewezen worden naar het Lam en het inzien van de noodzaak van de kruisdood. Dat is toch allemaal maar niet hetzelfde? Hierover zal ieder het wel eens zijn.

Echter, zo is het ook heilsordelijk. De christelijk gereformeerde prof. G. Wisse spreekt dan over: zoals Christus het werk der zaligheid uitwerkte **voor** Zijn Kerk zo doet Hij dat ook **in** de Zijnen. Er is verschil onder Gods kinderen, naar 'de stand van de Godsopenbaring' in hun leven. Natuurlijk, we leven allen na Pinksteren. Maar (lang) niet ieder van Gods kinderen leeft op die hoogte. Integendeel! Er moet plaats gemaakt worden voor de Zaligmaker vanaf het prilste begin tot de heerlijke volheid van Pinksteren. Dat noemen we de heilsorde. Dat zijn geen zaken om over te redeneren en om te systematiseren, maar tere zaken, om in waarheid te beléven. En dan zal duidelijk worden, hoe ordelijk en vrijmachtig de Geest werkt. Naar de stand van de Godsopenbaring in het leven. Vraag maar om zielsbeleving, dan houdt alle redeneren op!

v. A.

Uit de Confessie van Westminster, hfdst. 18

III. Deze onfeilbare zekerheid is niet op die manier eigen aan het wezen van het geloof, dat een ware gelovige niet soms lang moet wachten of met vele moeilijkheden te kampen kan krijgen voordat hij aan die verzekering deel krijgt.¹ Toch kan hij die zekerheid verkrijgen, daartoe in staat gesteld door de Geest, Die de dingen die hem door God uit genade gegeven worden, leert verstaan. Dit gebeurt zonder buitengewone openbaring, door op de juiste wijze gebruik te maken van de gewone middelen.² Daarom is het ieders plicht om zich helemaal eraan te wijden zijn roeping en verkiezing vast te maken³, opdat zijn hart daardoor meer en meer vervuld zal worden met vrede en vreugde in de Heilige Geest en met liefde tot en dankbaarheid aan God. Hierbij hoort een toename in kracht en het blijmoedig vervullen van de plichten van gehoorzaamheid⁴, die de goede vrucht zijn van deze zekerheid. Deze zekerheid is er ver van verwijderd om mensen aanleiding te geven te verslappen.⁵

1. Ps. 77:1-11; Ps. 88; Jes. 50:10; Mark. 9:24; 1 Joh. 5:13. • 2. 1 Kor. 2:12; Ef. 3:17-19; Hebr. 6:11-12; 1 Joh. 4:13. • 3. 2 Petr. 1:10. • 4. Ps. 4:7-8; Ps. 119:32; Rom. 5:1-2; Rom. 14:17; Rom. 15:13; Ef. 1:3-4. • 5. Ps. 130:4; Rom. 6:1-2; Rom. 8:1, 12; 2 Kor. 7:1; Tit. 2:11-12, 14; 1 Joh. 1:6-7; 1 Joh. 2:1-2; 1 Joh. 3:2-3

DE GROTE CATECHISMUS VAN WESTMINSTER

Overgenomen uit 'Gewogen Woorden', Thera Tanis-Baars/prof.dr. A. Baars, de Banier Uitgeverij

Niet ouderwets, niet modern

De discussie over zondagsrust is gebaseerd op 'ouderwets denken'. Dat is de conclusie die onlangs getrokken werd door een deskundige na een onderzoek over de koopzondag. Het onderzoek werd gehouden onder panelleden van Nu.nl. Volgens dezelfde deskundige zijn christelijke motieven die meespelen in het blokkeren van zondagsopenstelling 'niet van deze tijd'.

P. Schalk,
Veenendaal

Doet u altijd mee aan enquêtes? Of kost dat te veel tijd? Heeft u geen belang bij een vragenlijst over dingen die u toch niet doet, zoals winkelen op zondag? Of hebben juist wij aan dit soort vragen een boodschap? Een boodschap die niet ouderwets is, maar heilzaam. Trouwens, zo modern is het winkelen op zondag nu ook weer niet. In de Bijbel komen we regelmatig tegen dat er op de sabbat gekocht en verkocht werd. Ook toen waren er mensen die zich niet lieten gezeggen. Dat was toen een droevig feit, maar vandaag nog, want de cijfers uit verschillende onderzoeken zijn onthutsend.

Leuk of nodig?

Het betreffende onderzoek biedt namelijk heftige cijfers. Een overgrote meerderheid van 80 procent heeft geen problemen met koopzondagen. Jongeren hebben er nog iets minder moeite mee dan ouderen. En 90 procent ervaart daarbij geen overlast. Alleen de toename van parkeerdruk, geluidsoverlast en hangjongeren worden als negatief ervaren.

Nu is het natuurlijk wel de vraag of dit onderzoek een goede weergave is van de mening van het Nederlandse volk. De enquête is gehouden in de steden waar de zondagsopenstelling het geval is. En dus is

het wel een geselecteerde groep. Wat zou er gebeuren als dezelfde enquête zou worden gehouden in plaatsen waar de zondagsrust nog gehandhaafd wordt? En uit welke groep bestaat het panel van Nu.nl? En helemaal van belang: welke vragen zijn er gesteld? De vraag of je het leuk vindt dat je op zondag kunt gaan winkelen, kan heel anders uitpakken dan de vraag of je het nodig vindt dat de winkels op zondag open gaan.

Wisselend beeld

Frappant is dat juist in deze weken ook een onderzoeksrapport werd gepresenteerd in de gemeente Veenendaal. Opvallend is dat daar 44 procent in algemene zin voor een koopzondag blijkt te zijn. Maar ook 44 procent van de geënquêteerden is daar tegen. Dat zijn totaal andere cijfers dan die van Nu.nl.

Maar dat onderzoek in Veenendaal liet ook weer cijfers zien die behoorlijk aanvechtbaar zijn. Zo was ook de mening van personeelsleden gevraagd. Bij een aantal van 319 winkels en horecagelegenheden waren er slechts 132 reacties van werknemers. Dat is natuurlijk niet representatief. Bovendien is het de vraag, bij zo'n laag percentage, op welke wijze de enquête is uitgezet: rechtstreeks onder personeelsleden, of via

de werkgevers. Dat kan de uitkomst sterk beïnvloeden.

De uitkomsten onder die 132 werknemers waren overigens ook nog wel iets om over na te denken. Het grootste deel van de werknemers was tegen, namelijk 47 procent. Helaas had 20 procent geen mening. En een derde deel van de ondervraagde werknemers was voorstander van zondagsopenstelling. Maar van hen was maar een kwart bereid om elke zondagsopenstelling te werken. Dat geeft dus aan dat 75 procent van degenen die wel voor zondagsopenstelling is, toch niet elke keer wil werken. De dwang voor medewerkers om overstag te gaan, zal dus alleen maar toenemen.

Laat van u horen

Hoe dan ook, uit al dit soort onderzoeken blijkt dat het wel van belang is om alle meningen aan bod te laten komen. Heel gemakkelijk laten we dit soort vragenlijstjes aan ons voorbijgaan: 'Ik ga toch niet op zondag naar de winkel, dus ik wil er ook niks mee te maken hebben'. Maar dat is juist een houding die de voorstanders van 'modern denken' in de kaart speelt. Want elk onderzoek dat hoog scoort op de wenselijkheid van het openstellen van winkels op zondag zal door voorstanders worden gebruikt. Daardoor kan de druk alleen maar hoger worden, ook in plaatsen waar nu de winkels nog gesloten zijn.

Daarom is het van belang om uw stem te laten horen. Als een lastig dilemma aan ons wordt voorgelegd, dan is het juist zaak om daarop te reageren. Om duidelijk stelling te nemen. Zodat ook ons geluid blijvend gehoord wordt bij onderzoekers en in de samenleving. Zodat politici die vanuit het Bijbels getuigenis politiek bedrijven ook merken dat er meegedeeld wordt en zich gesteund weten door hun achterban. Juist door mee te doen wordt duidelijk dat er ook een deel van de bevolking is dat heel anders denkt. Niet modern, maar ook niet ouderwets. Gewoon vanuit een principiële overtuiging, in de wetenschap dat God Zijn geboden gegeven heeft, ons hele land ten goede.

Typisch evangelisch [1]

Dit voorjaar verscheen de bundel "Typisch evangelisch", waarin een groot aantal auteurs een beeld schetst van de evangelische beweging in Nederland. En dat inclusief de pinkstergemeenten en de evangelische stroming binnen de kerken, zoals die bijvoorbeeld in het Evangelisch Werkverband binnen de Protestantse Kerk in Nederland gestalte krijgt.

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

De auteurs, die allen tot de evangelische wereld gerekend kunnen worden, zullen niet naar volledigheid hebben gestreefd. Toch geeft deze studie een omvangrijk en gedetailleerd beeld van de verschillende evangelische stromingen en richtingen. Een beeld ook van allerlei verschuivingen die zich hebben voorgedaan. Kortom, een schat aan informatie.

Daarnaast bevat het boek korte biografieën van mensen die een belangrijke plaats in de evangelische wereld innemen of hebben ingenomen. Dat varieert van Corrie ten Boom tot Alida Bosshardt en van Henk Binnendijk tot het zangduo Elly en Rikkert.

Kwade reuk

Onmiskenaar staat de evangelische beweging bij ons sinds jaar en dag in een kwade reuk. Dat is ook niet zonder reden. Is hier geen sprake van een oppervlakkig geloof? Een geloof dat zich vaak presenteert in een voluit wereldse verpakking. Een geloofsovertuiging die op veel punten met de gereformeerde belijdenis in strijd is. Een geloof dat het vaak zoekt in bijzondere dingen als gebedsgenezing en duiveluitdrijving, maar dat niet weet van de waarachtige bekering als een eenzijdig Godswerk.

Maar zelfs tegen deze achtergrond bezien moet je na lezing van dit boek zeggen dat het niet meevalt met de hedendaagse evangelische beweging. Veelal doen zich daar dezelfde negatieve ontwikkelingen

voor die je maar al te zeer kent uit de brede gereformeerde gezindte. Allerlei invloeden van de moderne tijd laten de verschillende evangelische stromingen en gemeenschappen niet onberoerd.

Vrouw in het ambt

Dat zie je bijvoorbeeld als het gaat om de vrouw in het ambt. Hier en daar in de evangelische wereld wijst men vrouwelijke oudsten en predikers af, maar in veel gevallen zijn die inmiddels geaccepteerd. Het vroegere verzet daartegen zou gebaseerd zijn op 'een simplistische of fundamentalistische Bijbeluitleg'.

Nu hanteert men in evangelische kring vanouds een 'lage' ambtsopvatting. Het kerkelijk ambt is daar minder bijzonder, minder een opdracht van Godswege, dan in de gereformeerde traditie. Dat maakt de drempel lager om vrouwen toe te laten. Al in het begin van de vorige eeuw traden in evangelische kring wel vrouwen als vooranger op.

Maar onder invloed van de emancipatietendensen in de hedendaagse maatschappij zijn de opvattingen over de man-vrouw verhouding in veel evangelische gemeen-

ten opgeschoven. Zoals je dat ten aanzien van de vrouw in het ambt helaas ook moet constateren bij de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt.

Ethische standpunten

Verschuivingen zie je ook ten aanzien van de levensstijl. Ingeborg Janssen-te Loo, docent gemeenteopbouw aan het Baptistenseminarium, vertelt in haar bijdrage aan het boek dat in haar jeugd 'roken, drinken, dansen en naar de bioscoop of het café gaan' in evangelische kring taboe waren. Eind jaren zeventig was het in de gemeente waartoe zij behoorde de gewoonte dat je als vrouw lange haren had en geen broeken ofwel 'mannenkleding' droeg. Dat is nu duidelijk voorbij.

Destijds vonden de standpunten van gereformeerde ethici als prof. dr. W.H. Velema en prof. dr. J. Douma inzake abortus, huwelijk en homoseksualiteit ook in evangelische kring veel instemming. Dat is volgens de auteur nu anders komen te liggen.

'Ethiek is nu een veelkleurig palet', zo schrijft zij, 'omdat een deel van de evangelische beweging door schade en schande geleerd heeft om vanuit verschillende perspectieven naar een thema te kijken. Je zou kunnen zeggen dat de evangelische beweging in het omgaan met ethische dilemma's volwassener is geworden'.

Vrijgemaakten zouden op dezelfde manier over de ontwikkelingen in eigen kerk kunnen schrijven. Maar wat is Bijbels gezien de relevantie van het begrip 'volwassener'? Betekent dat dat we voortaan zélf wel kunnen uitmaken welke ethische geboden en richtlijnen uit de Bijbel voor ons nog betekenis hebben en welke niet?

Evangelischen kenmerkten zich altijd door een orthodoxe Schriftopvatting. Niet voor niets noemen zij zich Bijbelgetrouw. Onmiskenaar geeft dat met hen een gemeenschappelijke gespreksbasis, al geldt tegelijkertijd dat een formele Bijbelgetrouwheid nog niet betekent dat men ook werkelijk de inhoud van de Bijbelse boodschap verstaat.

Maar ook op dit gebied zijn er betreurenswaardige verschuivingen aan de gang. Bijvoorbeeld als het gaat om een thema als schepping en evolutie. Prof. dr. W.J. Ouweneel stond jarenlang bekend als een fervent verdediger van het creationisme, maar op een gegeven moment ging hij door de bocht. Hij noemt zich nu een 'ontstaans-agnost', iemand die het inzake de schepping niet meer weet en zich daarom maar op de vlakte houdt.

(slot volgt)

Pelgrims en wandelaars

Vreemdelingschap in Bijbels perspectief - 3

Ook in het Nieuwe Testament komen we het vreemdelingschap en het woord vreemdeling tegen. Er is echter geen wezenlijk verschil met het Oude Testament.

ds. J.B. Zippo,
Haren

In de Bergrede heeft de Heere Jezus de plaats en de roeping van de volgelingen van Christus duidelijk aangegeven. Wie worden zalig gesproken? Het zijn de armen van geest en mensen die vervolgd worden om der gerechtigheid wil. Tegelijk zijn zij als een stad op een berg. Ze worden geroepen om een lichtend licht en een zoutend zout te zijn.

In het hogepriestelijk gebed bidt Jezus de betekenisvolle woorden: 'Ik bid niet dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart van den boze. Zij zijn niet van de wereld, gelijkewijs Ik van de wereld niet ben' (Joh. 17:15, 16).

Wanneer de apostelen zich richten tot de gemeenten, spreken zij tot de heiligen die in een bepaalde plaats wonen. Het Griekse woord "ec-clesia" betekent letterlijk: uit-geroepen. De gemeente des Heeren wordt uit deze wereld getrokken en wordt

geroepen om voor de Heere te leven. De eerste christengemeenten onderscheidden zich van de wereld om hen heen door hun leer, maar ook door hun levenswandel. Het tweede woord dat opvalt is: 'heiligen'. Heilig betekent hier niet zondeloos, maar: afgezonderd. De gemeenteleden worden genoemd 'de geheiligden in Christus Jezus'. Dat wil zeggen: ze zijn afgezonderd van de zonde en de wereld. Kan dat van ons en onze gemeenten gezegd worden?

Gemeente van Rome

De gemeente van Rome stond midden in de antieke wereld. Paulus roept de christenen daar toe: 'En wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds' (Rom. 12:2). Korinthe was een havenstad met veel goddeloosheid en zedeloosheid. God had de wonderen van Zijn genade verheerlijkt en er was een gemeente ontstaan. Paulus geeft aanwijzingen hoe we in deze wereld moeten staan. Hij schrijft in 1 Korinthe 5:9, 10: 'Ik heb u geschreven in den brief, dat gij u niet zoudt vermengen met de hoereers. Doch niet geheel met de hoereers dezer wereld, of met de gierigaards, of met de rovers, of met de afgodendienaars; want anders zoudt gij moeten uit de wereld gaan'. Paulus begrijpt dat een volledige terugtrekking en wereldmijding onmogelijk is.

Aan de gemeente van Efeze schrijft Paulus dat hun leven veranderd is en dat zij niet

meer zijn als de heidenen, die wandelen in de ijdelheid van hun gemoed. Dan lezen we in Efeze 4:20: 'Doch gij hebt Christus alzo niet geleerd'.

Aan de Filippenzen schrijft hij: 'Maar onze wandel is in de hemelen, waaruit wij ook de Zaligmaker verwachten'. Het Griekse woord voor wandel is 'politeia'. Letterlijk betekent dit: burgerschap. Gods ware kinderen zijn dus in zekere zin 'burger van twee werelden' (W. Aalders).

In de Hebreeënbrief wijst de apostel op het leven van de christen dat tijdelijk en van voorbijgaande aard is. Vooral de woorden uit Hebreeën 11:13: '...en hebben beleden dat zij gasten (Grieks: 'xenoï') en vreemdelingen (Grieks: 'par-epidemoi') zijn op de aarde'. Het leven van de christen moet gericht zijn op het eeuwige leven: 'Want wij hebben hier geen blijvende stad, maar wij zoeken de toekomstige' (Hebr. 13:14).

Jakobus schrijft aan de twaalf stammen die in de verstrooiing zijn (Grieks: 'diaspora'). Verder vinden we de waarschuwing in Jakobus 4:4: 'Zo wie dan een vriend der wereld wil zijn, die wordt een vijand van God gesteld'.

Van groot belang is ook 1 Petrus. In vers 1 lezen we al: 'Petrus, een apostel van Jezus Christus, aan de vreemdelingen (Grieks: 'par-epidemoi'), verstrooid in Pontus...' Zij zijn een volk in de diaspora in Klein-Azië en hun roeping is om de deugden Gods te verkondigen in een duistere wereld (1 Petr. 2:9, 10). Hij wekt hen op in vers 11: 'Geliefden, ik vermaan u als inwoners ('par-oikoi') en vreemdelingen ('par-epidemoi'), dat gij u onthoudt van de vleselijke begeerlijkheden'.

Ook Johannes maant tot dezelfde distantie van de wereld: 'Hebt de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is' (1 Joh. 2:15). Ook vermaant hij (2 Joh. 1:10) om degenen die een vreemde leer aanhangen niet in huis te ontvangen en hen zelfs niet te groeten.

In het boek Openbaring is de kerk een vervolgd kerk. Voor de ware christenen is geen plaats. De Romeinse staat (van Romeinen 13) is de antichrist geworden in Openbaring 13. De grote verdrukking is gekomen. En hoe worden de ware christenen gekenmerkt? Zij die Gods geboden bewaren in het geloof in Jezus (Openb. 12:17, 14:12).

(wordt vervolgd)

De gemeente van Rome stond midden in de antieke wereld. Paulus roept de christenen daar toe: 'En wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds'

Naar buiten brengen - zwijgplicht

In het kerkelijke leven zijn er zaken die we graag naar buiten brengen. En die naar buiten gebracht moeten worden. En er zijn zaken die we niet graag naar buiten brengen, die zelfs niet naar buiten gebracht mógen worden.

ds. P. Mulder,
Geldermalsen

Ieder zal begrijpen dat de boodschap van Gods Woord naar buiten gebracht moet worden. Dat is één van de hoofdzaken van de kerk en in het bijzonder van de ambtsdragers. Dit mag ons allen wel bezighouden. In ons land zijn immers zoveel mensen die niet op de juiste manier van God en Zijn Woord weten. Dat moet ons op het hart wegen!

Bekende uitdrukkingen

Maar er is ook een andere kant: 'Ambtsdragers hebben zwijgplicht. Kerkelijke zaken mag je niet naar buiten brengen. Het is tegen-Bijbels dit wel te doen.' Ook zulke uitspraken doen we onder ons. En op zich zijn ze juist. Wel moeten ze natuurlijk met het juiste begrip verstaan en in wijsheid gehanteerd worden. Evenwel is het goed hierover wat verder na te denken. Mij is dit ook gevraagd uit geheel verschillende overwegingen naar aanleiding van een vorig artikel. Bewust schrijf ik in algemene zin. Concrete situaties hebben immers hun eigen achtergronden; er zijn oorzaken en gevolgen, er zijn omstandigheden en invloeden, enzovoort. In concrete situaties worden soms van verschillende kanten fouten gemaakt, komen dingen soms ook heel anders over dan ze bedoeld zijn. Voor ons allen is het nodig daaruit leringen te trekken. Zaken kunnen

heel complex worden; voor mensen zelfs onoplosbaar. Hoe erg en verdrietig ook. Het ootmoedig smeekgebed is wel heel nodig, of de Heere ook dan nog zou willen gedenken. Intussen is het goed en nuttig in algemene zin wat over bepaalde zaken na te denken.

Uitspraken zoals genoemd zijn natuurlijk geen absolute waarheden. En er mag ook niet op verkeerde wijze mee omgegaan worden. Enerzijds blijven ze wel waar. Maar anderzijds; zelfs de uitspraak 'ambtsdragers hebben zwijgplicht' is niet absoluut. Er zijn veel zaken, ook kerkelijke zaken, waar een ambtsdrager best over spreken mag. Over geestelijke zaken, maar ook over diverse kerkelijke zaken. Toch heeft hij ook zwijgplicht, bijvoorbeeld over zaken die censuur betreffen. Maar zelfs dat is geen absolute zaak. Want mét de betreffende persoon zal van tijd tot tijd door ambtsdragers wel over die censuur en wat daarmee samenhangt gesproken worden.

Zwijgplicht kan betrekkelijk zijn

Ook anderszins kan de stelling dat ambtsdragers zwijgplicht hebben, betrekkelijk zijn. Zelfs wanneer iets onder geheimhouding aan een ambtsdrager wordt meegegeeld, kan er toch een moment komen

dat hij niet langer zwijgen mag. Stel, dat een ambtsdrager verneemt van huiselijke geweld, van psychische intimidatie of seksueel misbruik. En dat dit actuele zaken betreft. Dan kan het zijn dat de ambtsdrager in wijsheid en met zorgvuldigheid toch stappen moet zetten. Misschien wel richting overheidsinstanties als meldpunt of justitie. De ambtsdrager zal dan betrokkene hierover wel op enig moment moeten inlichten. Maar de gegeven situatie mag beslist niet voortduren.

Zo kan het dus zelfs zijn dat een zaak die zich binnen kerkelijke kring voordoet, in zekere zin naar buiten gebracht moet worden. Dat moet natuurlijk wel op een bepaalde wijze en zorgvuldig gebeuren. Het gaat dan niet om het verbreiden van zaken, maar om het ter juister plaatse aan de orde stellen van zaken.

Onder ons is er wel terughoudendheid om gebruik te maken van overheidsinstanties of algemene organisaties (inzake jeugdhulp en huwelijksproblematiek bijvoorbeeld). Deze terughoudendheid heeft te maken met de waarden en normen die daar gehanteerd worden. De Bijbelse uitgangspunten zijn immers bepalend en deze worden in het algemeen in onze samenleving niet normstellend gehanteerd. Toch wil dat niet zeggen dat we van overheidsordeningen dan maar weg moeten blijven. De Heere heeft de overheid ingesteld en de rechterlijke macht is van Godswege gegeven. Bij specifieke zaken - zoals incest - kan een kerkelijke instantie geen onderzoek doen. Dat zal van overheidswege moeten gebeuren. Ook moet het onze aandacht hebben dat onze rechtspraak in vele opzichten een goede is. Zeker in vergelijking met veel andere landen. Het is ook zo dat onze rechtspraak in kerkelijke zaken tot nu toe steeds geen inhoudelijk oordeel velde, maar zich beperkte tot toetsing of de (eigen) rechtsregels goed toegepast werden.

Welk gerucht?

Kortom: welke zaken brengen we naar buiten en hoe doen we dat dan? Daar is veel over te zeggen. En daar moet in diverse situaties verschillend en zorgvuldig in gehandeld en over gedacht worden. We moeten echter steeds op gééstelijke wijze handelen. Voor ons allen, ambtsdragers voorop, blijft het wezenlijk dat de zaak en de Naam des Heeren om onzentwil toch niet gelasterd zal worden. We moesten maar veel vragen of door onze woorden en wandel er een goed gerucht van de Koning der koningen verspreid mocht worden.

“Een Rots om in te wonen”

ds. E. Bakker,
Veen

”Een Rots om in te wonen” is de titel van het boek dat de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Leerdam heeft uitgegeven ter gelegenheid van haar 75-jarig bestaan.

Het boek is prachtig vormgegeven, uitgevoerd in full colour met een harde kaft. Maar van meer waarde dan de vormgeving is de inhoud. Voor mensen die zich interesseren in de kerkgeschiedenis van de Gereformeerde Gemeenten of voor iemand die ‘iets’ had -of heeft- met het jubilerende Leerdam is dit boek waardevol van inhoud. De schrijver, L.J. van Belzen, gaat in het boek veel verder terug dan het moment van instituering in 1942. De periode van voor de Reformatie wordt kort en helder aan het begin van dit boek beschreven en ook hoe de vervolging tijdens de Reformatie op ingrijpende wijze haar sporen trok. Vervolgens ook de ontwikkelingen van de Nederlandse Hervormde Kerk in de 17^e en de 18^e eeuw. De periode rond de Afscheiding van 1834 krijgt in het boek ruim aandacht, alsmede het ontstaan van de Gereformeerde Kerk en de Christelijke

Gereformeerde Kerk. Kerkelijk een veelbewogen tijd.

De aanloop naar het ontstaan van de Gereformeerde Gemeente in 1942 wordt op duidelijke wijze beschreven, evenals het heugelijke feit dat lerend ouderling D.L. Aangeenbrug door het curatorium beroepbaar werd gesteld en hij het beroep van Leerdam mocht aannemen. Voor het kandidaatsexamen moesten de broeders in februari van het laatste oorlogsjaar lopend naar Alblasserdam en weer terug. Ook dat zal onvergetelijk zijn geweest.

Eigen kerkgebouw

De droeve scheuring van ons kerkverband in 1953 heeft diepe sporen getrokken in de Leerdamse gemeente. Dat wordt ook beschreven. Een bijzonder jaar in de Leerdamse geschiedenis was het jaar 1961. In de maand maart mocht een eigen kerkgebouw aan de Nieuwstraat in gebruik wor-

den genomen en in september mocht kandidaat A. Kok tot eigen herder en leraar worden bevestigd. Een periode die bijna vier jaar zou duren, waarna de gemeente door het vertrek van haar predikant naar Poortvliet een vacante periode inging die bijna 49 jaar zou duren. Bijna een halve eeuw! En toch was de Heere ondanks alle gemeentelijke perikelen de Getrouwe! Om maar één ding te noemen: Gods bewarende hand was over het kerkgebouw toen in de oktobermaand van 1983 het winkelpand van de burens door brand werd verwoest en er van het kerkgebouw zelfs niet één ruit sneuvelde. In het jaar 2000 mocht de gemeente het huidige (nieuwe) kerkgebouw betrekken. Een gebouw dat de naam van een rots meekreeg: “Adullam”. Opmerkelijk is dat, nadat de gemeente dit nieuwe kerkgebouw had betrokken, de gemeente gestaag mocht groeien in ledental. Groot was de blijdschap toen zij op 14 januari 2014 in de persoon van ds. J. Schipper weer een eigen herder en leraar uit Gods hand mocht ontvangen. Hoewel dit Gods weg was, lag er voor onze broeder ook een schaduw overheen. Het graf van zijn geliefde vrouw, die nog maar zo kort geleden was overleden, moest hij in Dirksland achterlaten. En getroffen door een ernstige ziekte, waarbij voor zijn leven werd gevreesd, kon hij maandenlang zijn ambtswerk niet doen. Maar wonderlijk door God gedragen en gespaard, mag onze broeder nu in Leerdam en elders zijn dienstwerk weer verrichten. Hopende dat Gods werk in de Adullamkerk aan de vruchten openbaar mag komen.

Vier preken

In het boek zijn vier preken opgenomen, van ds. D.L. Aangeenbrug, van ds. A. Kok, van ds. M. Karens (consulent) en van ds. J. Schipper. Het boek is zeer overzichtelijk ingedeeld en is met veel fotomateriaal verrijkt. Het aanbevelen waard!

“Een Rots om in te wonen”, L.J. van Belzen, uitg. Gereformeerde Gemeente te Leerdam; 263 pag.; € 20,-; bestelmogelijkheid: verschuldigde bedrag storten op IBAN NL81RABO0358421551 o.v.v. “Een Rots om in te wonen”, met naam en adres.

Een zondag op zee [2]

Opnieuw stonden we ingepland voor een proefvaart op het oostelijke halfmond. Wederom metingen uitvoeren. We waren ditmaal bewust intensief betrokken bij de planning van de metingen, met de herinneringen aan de vorige maal nog vers in ons geheugen.

Een werknemer

De proeftocht stond gepland op doordeweekse dagen. We hadden het zelfs zo kunnen plannen dat we vrijdag zouden vliegen, zaterdag aankomen, zondag rust nemen (en voor mij in ieder geval één kerkdienst), om maandagochtend het schip op te gaan. Aanvankelijk wilden collega's op zondagavond het schip op, maar gelukkig kon ik ze overtuigen dit toch maandagochtend te doen. Tot zover de planning. Zaterdag, 16.00 uur. 's Middags kwamen we aan bij ons resort. Na een reis van ruim 25 uur waren we toe aan verfrissing. Echter, een collega stond al buiten te wachten en meldde ons dat we deze avond nog aan boord zouden gaan. We waren van slag. Zo zie je dat, al heb je alles nog zó goed voorbereid om te voorkomen dat we op zondag aan het werk zouden moeten, er toch beproeving op afkomt. Ik wist wat me te wachten stond.

Matthéüs 25

Zaterdagavond aan boord gaan, betekent voor ons meetteam niet maandag beginnen (conform de planning) maar op zondag. Dan moet je niet denken dat collega's ervan uitgaan dat je op zondag niet werkt. Ze weten het wel, maar toch... Wat kun je dan vanbinnen op de zeeff liggen. Je moet er maar staan aan boord, geen land in zicht, de familie ver weg, geen kerkdienst te bezoeken, geen ontvangst of wifi om via internet een preek te beluisteren. Je bent alleen. Of toch niet? Dan moet mensenvrees wijken. God is het waard om gediend te worden. Wat Hij Zelf met Zijn eigen vinger schreef, moet met heilige eerbied nagevolgd worden: 'Maar de zevende dag is de sabbat des HEEREN, dan zult gij geen werk doen'.

Gewerkt heb ik die zondag niet. Naar je collega's toe voelt dat toch dubbel. Ik heb

een preek gelezen van Jonathan Edwards over 'de eeuwigdurende smarten van de hel', naar aanleiding van Matthéüs 25:46a. Ontzettend. Dan merk je dat met één zondag te begaan er geen verontschuldiging overblijft.

De terugweg. Op zaterdagochtend waren de werkzaamheden afgerond volgens planning. Alles werd weer ingepakt en opgeruimd. In de avond zou worden teruggevlogen naar Schiphol. Dat betekent: op zondagochtend 7 uur landen. Aantrekkelijk. Ik zou nog de ochtenddienst kunnen halen en bij mijn gezin kunnen zijn. De volgende dag vliegen kon ook niet, want dan was het in Azië nog zondag. Daarom zijn we op zaterdagavond naar een ander eiland gevlogen waar we op zondag twee keer een lokale kerkdienst konden bijwonen. In de ochtenddienst was ik de enige kerkganger, op de dominee, zijn vrouw en hun tweeling na.

Verbroken hart

Het was een onvergetelijke dienst. Het ging over aanbidding: Dat gaat niet om een fijn gevoel, maar om met een verbroken en verslagen hart Hem te aanbidden. Na de dienst spraken we de predikant. Hij had eerder ook bezoekers uit Nederland gehad, 'uit de charismatische kring', zo zei hij. Hij zei nog: 'Tegenwoordig wordt het geloof vergeleken met een drenkeling. Het Evangelie is het touw met de reddingsboei en de drenkeling moet die boei aangrijpen om gered te worden. Dat zou dan het geloof moeten zijn. Ze leggen zo veel werkzaamheden in de gelovige'. Ik vulde de predikant aan: 'God raapt een zondaar op met Zijn hand uit het water en zet hem op de kant. Eenzijdig Godswerk: zonder ons, in ons'. Er was herkenning. Onverwacht, ongedacht.

Tussentijds werd tijdens de proefvaart nog opgemerkt dat ze bij de vorige proefvaart hadden geleerd dat 24/7 toch niet zo goed had uitgepakt. Daarom hadden ze een rustdag ingebouwd. Daarvoor hadden ze de zondag uitgekozen. Deze proefvaart was op rolletjes verlopen. Het zit in de kleine dingen. Maar ook in het verre oosten mag worden getuigd: God regeert.

Wijs of dwaas

N. Verheul-Cijsouw, Alblasserdam

Rens duwt zijn neus tegen het raam. Hij wil alles zien. Beng, beng... Een lange paal wordt diep in de grond geslagen.

Rens weet waarom de palen in de grond gaan. De bouwers maken een stevige ondergrond. Dat heet een fundament. Op dat fundament kan een huis worden gebouwd. Alleen met een goed fundament wordt het huis stevig.

In de Bijbel lees je ook over twee bouwers van een huis (lees: Matth. 7:24-27). Een mens bouwt een huis. Hij graaft diep. Zo kan hij zijn fundament (of: ondergrond) zo stevig mogelijk maken. Hij legt het op een steenrots diep in de grond. Een ander mens bouwt ook een huis,

maar zonder goed fundament. Hij bouwt zijn huis gelijk op het zand. Dat huis heeft een losse ondergrond. Het is niet stevig.

De Heere Jezus Zelf gebruikt dit voorbeeld. Om je er iets mee te leren. De mens die het Woord van de Heere hoort en doet, noemt de Heere voorzichtig, of wijs. Wie je ook bent, net als de wijze bouwer. Je bouwt je levenshuis dan stevig. Maar de mens die het Woord van de Heere hoort en niet doet, noemt de Heere dwaas. Als je de stem van de Heere niet gehoorzaamt, ben je net als de dwaze bouwer. Je bouwt je levenshuis niet stevig. Er blijft niets van over als je voor God moet verschijnen. Wat gevaarlijk!

Je hebt een goed fundament nodig. Wie is dat fundament? Christus. Hij is het

énige Fundament waarop je levenshuis stevig staat. Dan ben je veilig. Zonder Christus is God een verterend Vuur. Bid of je levenshuis gebouwd en verdiept mag worden op dát Fundament Christus. Of je het geloof in Hem mag ontvangen. Vanuit jezelf heb je geen geloof. Maar het gelovig horen en doen, kan de Heere je uit genade geven.

MAARTEN LUTHER

H. van Dam

Luther beeft. Omdat hij voor de keizer staat. Maar meer nog omdat hij weet dat hij en zijn keizer samen voor God staan. Zo zegt hij het later zelf.

Op een tafel liggen negentien boeken. Een voornaam kanselier, raadsman van de keizer, vraagt met een harde stem: 'Zijn dit uw boeken?' Luther wil al 'ja' zeggen, maar ineens zegt een vriend van Luther: 'Eerst moeten de titels van de boeken worden voorgelezen.' Dat gebeurt. De kanselier leest ze een voor een voor. Nu weet Luther zeker dat

al die boeken van hem zijn. Dat zegt hij dan ook. Dan vraagt de kanselier: 'Wilt u herroepen wat daarin geschreven staat?'

Doodstil wordt het als Luther gaat antwoorden. Met een duidelijke stem horen ze hem zeggen: 'Dat is een zaak, die het Woord van God aangaat en de zaligheid van de zielen. Daarom wil ik er goed over nadenken, wat ik zeg. Zo gauw kan iemand te veel of te weinig zeggen. Geef mij de tijd om er nog eens over na te denken.'

Er wordt met de keizer over gepraat of dat wel nodig is. Een professor, zoals Luther is, heeft dat toch niet nodig? Toch geeft de keizer hem 24 uur bedenktijd.

Morgenmiddag moet hij weer terugkomen om zijn antwoord te geven.

Die avond brengt Luther door met het opschrijven van zijn antwoord. Maar dat niet alleen, Hij bidt ook vurig tot de Heere. Want hij weet dat zijn antwoord grote gevolgen kan hebben. Zijn leven zal in groot gevaar zijn, want zijn vijanden zijn grijpende wolven. Maar dat niet alleen. Veel mensen van het Duitse volk staan aan zijn kant. Als hij niet herroept, zullen er dus twee groepen van mensen zijn. Zal er dan oorlog komen? Zal er vervolging komen? Want de keizer wil dat er één godsdienst zal zijn in zijn rijk. Alleen de Roomse godsdienst.

vervolgverhaal

35

Boekennieuws

"Uit liefde tot Zijn kudde",
ds. G.R. Procee;
uitg. De Banier,
Apeldoorn;
103 blz.; € 9,95.

Uit liefde tot Zijn kudde

Ds. G.R. Procee, christelijk gereformeerd predikant te Middelharnis, schreef een "handreiking voor ambtsdragers", zo luidt de ondertitel van het boek "Uit liefde tot Zijn kudde". Na lezing kwam ik tot de conclusie dat dit boek zeer waardevol is voor ambtsdragers, ook voor hen die al een reeks van jaren mogen dienen. Maar het zou jammer zijn als niet-ambtsdragers het idee zouden krijgen dat dit boek hen niets te bieden heeft. Er staat echter zoveel lezenswaardigs in dit boek, onder meer over het Heilig Avondmaal en de toepassing van het heil, dat ik de ondertitel graag zou wijzigen in "Handreiking voor alle kerkgangers".

Ik heb het boek met veel genoegen, maar ook met schaamte gelezen. Ds. Procee wijst op het grote voorrecht verkozen te zijn tot een ambt in Gods gemeente en om plaatsbekleder van Christus te zijn 'om in dienst te staan van de beste Meester'. Hij wijst ook op de vereiste bekwaamheden en de noodzakelijke geestelijke oefeningen, hoewel we in onszelf altijd onbekwaam blijven, slechts mensjes uit het stof verrezen (Calvijn).

Het omgaan met zielen is een zeer verantwoordelijk werk. Spreuken 24:11 en 12 ('Red degenen die ter dood gegrepen zijn, want zij wankelen ter doding') dient ons altijd voor ogen te staan. Ds. Procee noemt het terecht misdadig als door ambtelijk gebrek en nalatigheid mensenzielen voor eeuwig omkomen. Aan een ster-

vende wereld laat de Heere verkondigen: 'Is er geen balsem in Gilead?' De liefde van Christus moet ons dringen. (blz. 13). Volgens de auteur neemt het ambtelijk werk doorgaans niet meer dan twee avonden per week in beslag. Dit lijkt me heel optimistisch. Veel ambtsdragers zijn gemiddeld drie, zo geen vier avonden per week bezig voor de kerk. Het huisbezoek (voorheen samen met de predikant) ziet ds. Procee als voornaamste taak van de ouderling. Daarnaast heeft hij het opzicht (aan de hand van 23 punten) over de leer (de preek moet aan elf vereisten voldoen; hoofdstuk 8) en het leven van de predikant en de gemeente. Het langste hoofdstuk -bijna 30 bladzijden- gaat indringend over de toepassing van het heil. Het boek kan heel goed als uitgangspunt dienen voor enkele besprekingen in kerkeraadsverband.

B. Agteresch, Capelle aan den IJssel

"Daadkracht",
Laurens Snoek;
uitg. De Banier,
Apeldoorn; 117 pag.;
€ 9,95

Daadkracht

In opdracht van de stuurgroep "Doeners in de kerk" schreef Laurens Snoek in het Reformatorisch Dagblad wekelijks een "Prikkel". 'Puntige stukjes over doeners in de kerk, bedoeld als aansporing of denkprikkel voor allen die doener zijn, met doeners werken of doener zouden moeten worden'. Deze Prikkels zijn door Snoek van commentaar voorzien en uitgegeven onder de titel "Daadkracht". Het boekje beoogt daadkracht bij allen die mogen bijdragen aan de godsdienstige ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Met het pleidooi om daadkrachtig te zijn, ben ik het van harte eens. Dat heeft niets met activisme te maken, maar met hartelijke bewogenheid met het heil van onze kinderen. De zorg voor onze jongeren vraagt onze volledige inzet en betrokkenheid. Ze horen voluit bij de gemeente en zijn menselijkerwijs gesproken de toekomst van de kerk. Het gaat daarbij allereerst om Gods eer in de uitbreiding en voortgang van Zijn koninkrijk. Dat moeten we wel blijven beseffen.

Soms moeten mensen geprikkeld worden om in beweging te komen. Dat is een kunst die Snoek verstaat. Zijn manier van schrijven roept reactie op. De stukjes geven een denkduwtje, raken iets aan, vragen om antwoord of weerwoord. Zijn bedoeling daarmee is helder: het heil van jongeren. Je hoeft het niet met elke stellingname eens te zijn. Een volgend stukje is je weer uit het hart gegrepen. Dat maakt het tot een waardevol boekje, dat met name

ambtsdragers en leidinggevendenden kan helpen kritisch naar hun eigen handelen te kijken. Er hoeft echt niet opeens van alles te veranderen, maar je gaat er wel over nadenken. Dat is winst. Overigens hebben de Prikkels vaak betrekking op alle jongeren, en zeker niet alleen op doeners. Ik ervaar dat niet als een probleem, maar de duiding van 'doeners' blijf ik een lastige vinden. Wel is het heel waardevol dat er aandacht is voor praktische jongeren. Enkele stukjes verbinden bijvoorbeeld nadrukkelijk het dagelijks leven – zoals werk of hobby – met het dienen van de Heere. We worden geroepen God óók te dienen met ons dagelijks werk. Of je nu konijnen verzorgt of stage loopt in een gehandicapteninstelling. 'Als we het maar voor Hém doen'. Het is belangrijk dat wij en onze kinderen dat beseffen én zo zoeken te leven.

L.A. Kroon, Woerden

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te 's-Gravenpolder,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer.

AANGEPASTE KERKDIENT TE APELDOORN

Op zaterdag 16 september wordt in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Apeldoorn een aangepaste kerkdienst gehouden worden voor mensen met een beperking.

In deze dienst hoopt voor te gaan ds. R.A.M. Visser. Aanvang: 14.30 uur. Het thema van de preek is: 'De gelijkenis van het visnet', n.a.v. Matth. 13:47-50. Iedereen - met of zonder beperking - is van harte welkom.

CATECHISATIE VOOR STUDENTEN IN ROTTERDAM

Aankomend seizoen zal, evenals vorige jaren, catechisatie gegeven worden aan studenten die in Rotterdam studeren of wonen. De catechisaties vinden plaats op de maandagavonden. Wil je hieraan deelnemen of ken je andere studenten die hiervoor belangstelling hebben? Meld je dan vóór 12 september aan bij één van de onderstaande contactpersonen. Doe dit altijd in overleg met de kerkenraad van je thuisgemeente. Van harte welkom om de catechisatielessen bij te wonen.

Boezemsingelkerk (noordover)

De eerste catechisatie wordt gegeven op maandag 18 september, aanvang: 19.45 uur, door M. Burggraaf. Contactpersoon is diaken J. Bahlman (johanbahlman@gmail.com).

Bethelkerk (zuidover)

De eerste catechisatie wordt gegeven op maandag 18 september, aanvang: 19.30 uur, door ouderling J. Noordzij. Contactpersoon is ouderling G.E.P. Moerkerken (gepmoerkerken@gmail.com).

VERSLAG VERGADERING CLASSIS UTRECHT 11 JULI 2017 TE ZEIST

Namens de roepende kerk van Utrecht opent ds. W.A. Zondag de vergadering op de gebruikelijke wijze. De tijdelijke preses heet in het bijzonder kandidaat W. Mouw, diens vader, ds. G. Mouw, de kerkenraad en gemeente-

leden van Opheusden, de docenten van de Theologische School en de deputaten art. 49 van de Particuliere Synode Noord-West welkom.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses ds. J.J. van Ekeveld, assessoren ds. W. Visscher en ds. W.A. Zondag, quaestor ouderling J.H. Doeve en scriba ouderling J.H. Mauritz.

Na de benodigde stukken ingezien te hebben, vindt het peremptoir examen plaats van kandidaat Mouw, die het beroep naar de gemeente Opheusden heeft aangenomen. Het afnemen van de examens geschiedt door predikanten uit de classis.

Eerst examineert ds. P. Mulder in het vak exegese. Hij stelt eerst enkele inleidende vragen over de exegese en hermeneutiek in het algemeen. Vervolgens wordt ingegaan op Handelingen 16, Gods Woord in Europa. Het tweede examenonderdeel betreft het vak dogmatiek. Ds. Visscher stelt vragen met betrekking tot de voorzienigheid Gods. Ds. C.G. Vreugdenhil examineert kerkgeschiedenis en stelt vragen over de periode van de Afscheiding, de positie van ds. Ledebor en het ontstaan van de Gereformeerde Gemeenten.

Het examen kerkrecht wordt afgenomen door ds. Zondag. Met name wordt ingegaan op de kerkelijke tucht. Aan de hand van een concrete casus wordt vervolgens besproken hoe de tucht concreet moet worden uitgeoefend.

Na de pauze volgt de proefpreek. Kandidaat Mouw krijgt de gelegenheid om in een halfuur zijn preekvoorstel te houden. Na een kort gebed om de onmisbare leiding van Gods Geest, volgt de preek over 1 Petrus 2:7a:

U dan, die gelooft, is Hij dierbaar. Het thema van de preek is: De dierbaarheid van Christus. Dit thema wordt in 3 punten uitgewerkt:

- 1e Voor wie is Hij dierbaar?
- 2e Waardoor is Hij dierbaar?
- 3e Waarin is Hij dierbaar?

Na de besloten vergadering deelt de preses kandidaat Mouw mee dat er met hartelijke instemming is geluisterd.

Eén van de predikanten spreekt de wens uit dat de kandidaat blijft studeren en de kerkenraad hem daartoe voldoende gelegenheid zal geven.

De deputaten artikel 49 betuigen hun in-

stemming. Ds. G. Clements geeft te kennen dat deputaten hartelijk verblijd zijn met wat ze mochten horen. Bij de kandidaat is het verlangen te bemerken om de enige Naam tot zaligheid te verkondigen.

De preses vat samen dat er grote eenstemmigheid is om de kandidaat toe te laten tot de bediening van Woord en sacramenten. Na de besloten vergadering richt de preses zich tot kandidaat Mouw. Hij deelt hem mee dat de classis de overtuiging heeft gekregen dat hij gestudeerd heeft in de achterliggende periode. De classis heeft ook met instemming de proefpreek beluisterd. We mogen u met vrijmoedigheid toelaten tot de dienst des Woords. De Heere moge u geven wat daarin nodig is.

Hierna wordt de lastbrief van de dienaren des Woords voorzien van de benodigde handtekeningen. Door ondertekening verbindt de kandidaat zich voor zijn leven aan deze last en bevoegdheid.

Ds. Van Ekeveld spreekt hierna nog een persoonlijk woord. Hij wijst op Efeze 4 waar de apostel Paulus spreekt van Christus Die nedergedaald is én Die opgevaren is. Hij heeft gegeven sommigen tot apostelen, en sommigen tot profeten en sommigen tot evangelisten, en sommigen tot herders en leraars.

Het is een wonder dat de Heere ambten gegeven heeft in Zijn kerk en Hij 'mensen uit het stof' wil gebruiken. Maar Hij blijft de grote Ambtsdrager in Zijn kerk. Hij is gegeven in de stilte van de eeuwigheid. Hij is nedergedaald en heeft Zich gegeven tot zaligheid van de Zijnen. Hij is opgevaren en heeft gaven gegeven. Hij wil de ambten gebruiken. Zo geeft Hij ook vandaag nog dienaren des Woords. Dat is vrije gunst, die eeuwig Hem bewoog.

De preses richt zich in dit persoonlijk woord ook tot de vader van de kandidaat, ds. G. Mouw. De preses betreft ook kerkenraad en gemeente van Opheusden bij dit vreugdevolle gebeuren. De Heere stelle kandidaat Mouw in uw midden tot zegen. Hij zegt ook de deputaten art. 49 dank voor hun adviezen.

De bevestiging van kandidaat Mouw zal plaatsvinden op woensdag 23 augustus door zijn vader ds. G. Mouw.

Aan de handoplegging zullen deelnemen de docenten van de Theologische School, de predikant van Genemuiden, de consulent en één van de ouderlingen van de gemeente Opheusden. Op verzoek van de preses wordt kandidaat Mouw Psalm 20 vers 1 toegezongen. Roepende kerk voor de classisvergadering

van vrijdag 6 oktober is de gemeente Waardenburg. Ouderling M. van Dam eindigt de vergadering op de gebruikelijke wijze. J. H. Mauritz, scriba

MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2017
Pag. 374, gemeente **SPRANG-CAPELLE**.

Het bankrekeningnr. van de kerk is gewijzigd in:
NL 60 RABO 0320 2095 55.
Het bankrekeningnr. van de diaconie is gewijzigd in:
NL 79 RABO 0320 2096 01.

Berichten

OPEN DAG EN MARKT WOONZORGCENTRUM ELIM BARNEVELD

Woonzorgcentrum Elim te Barneveld houdt op zaterdag 23 september van 10.00-15.00 uur een Open Dag en een markt. De opbrengst is voor het aanschaffen van beweegapparaten en een middagje uit voor de bewoners. Zie voor meer informatie: www.svro.nl/nieuws

ACTIEMARKT TE KLAASWAAL

Actiemarkt (w.o. rommelmarkt en veiling) op zaterdag 16 september, van 10.00-16.00 uur, op het plein van de Rehobothkerk van de Gereformeerde Gemeente te Klaaswaal. De opbrengst is t.b.v. het bouwfonds. Zie voor meer informatie: www.actiemarktklaaswaal.nl

VERKOPING TE DORDRECHT

Verkoping, te organiseren door de zendingsvereniging Lioba te Dordrecht, op zaterdag 30 september, van 10.00-15.00 uur. Locatie Mar-nix van het Wartburg College, Prof. Waterinklaan 41. De opbrengst is t.b.v. zending en kerk.

ZANGAVONDEN

Dordrecht

Psalmzangavond (met CD-opname) op zaterdag 16 september, aanvang: 19.30 uur, in de Grote Kerk te Dordrecht, m.m.v. mannenkoor Ethan uit Yerseke en Pieter Heykoop, orgel. Meditatie door ds. C. van Krimpen. Collecte t.b.v. de Theologische School.

Kampen

Psalmzangavond op zaterdag 16 september, aanvang: 19.30 uur, in de Bovenkerk te Kampen, m.m.v. bovenstemgroep Genemuiden en André Nieuwkoop, orgel. Opening en meditatie door ds. G. Beens. Collecte t.b.v. ZGG, Deputaatschap Bijzondere Noden (hulp Irak) en Stichting Hulp Vervolgde Christenen (HVC).

Middelharnis

Koor- en samenzangavond op zaterdag 16 september, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Middelharnis, m.m.v. het Dirkslands mannenkoor en het Thoos mannenkoor. Daarnaast is er samenzang en vertelt A. Elshout van het zendingsbureau een en ander over het zendingswerk in Oost-Azië. Collecte t.b.v. ZGG.

Nunspeet

De juiste datum waarop de in De Saambinder van 24 augustus aangekondigde psalmzangavond in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Nunspeet wordt gehouden, is *zaterdag 9 september*. Aanvang: 19.30 uur.

Rotterdam

Koorzangavond in de Boezemsingelkerk van de Gereformeerde Gemeente te Rotterdam-Centrum op zaterdag 7 oktober, aanvang 19.30 uur, m.m.v. gemengd koor Laus Deo van die gemeente, het Ridderkerks mannenkoor en Bert Roest, orgel. Spreker: student H.J. Agteresch. Collecte t.b.v. de Theologische School.

PROJECTMANNENKOOR BARENDRECHT

Vanuit de Gereformeerde Gemeente te Barendrecht wordt een projectmannenkoor opgericht met als doel om op zaterdag 16 december een kerstconcert te geven in de Zuiderhavenkerk van die gemeente. Dirigent: Jurgen Boer. Er zijn zeven repetitieavonden gepland, waarvan de eerste op dinsdag 3 oktober in de Zuiderhavenkerk. Aanvang: 20.00 uur. Aanmelding voor deelname via actiecommissie@gergembarendrecht.nl Kosten: € 15,- p.p.

LAATSTE INSCHRIJFMOGELIJKHEID VOOR CGO A- EN B-CURSUSSEN

Deze week starten de CGO A- en B-cursussen. Er is nog een laatste mogelijkheid om u voor de lessen op te geven. De cursus is bedoeld voor iedereen, ongeacht vooropleiding of leeftijd, die meer wil weten van de Bijbel, de belijdenissen, ethische vragen, etc. De cursus is leerzaam en verrijkend: niet alleen door de lessen, maar ook door de onderlinge gesprekken met medecursisten en docenten. Gezelligheid en studeren gaan hand in hand! Er wordt lesgegeven in de vakken Bijbelkunde, Dogmatiek, Ethiek, Kerkgeschiedenis, Bijbelse oudheidkunde en Kerkelijke Oriëntatie. **Nieuwe cursisten zijn hartelijk welkom!**

Voor inschrijving kunt u terecht op de website www.cgo.nu (Toerustingscursussen). Mocht u nog twijfelen, dan mag u vrijblijvend de eerste lesavond/leszaterdag bijwonen om te kijken of de lessen iets voor u zijn. **Van harte welkom!**

Kerkdiensten

ZONDAG 10 SEPTEMBER 2017

Alblasserdam 9.30 en 15.30 uur stud. M. Blok; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Arnhem 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Barendrecht 10.00 uur ds. W. Silfhout en 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. J. Schipper; Beekbergen 10.00 uur ds. A. Schreuder en 19.00 uur ds. S.W. Janse; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 en 19.00 uur ds. G. Pater; Bodegraven 10.00 uur ds. J. Driessen en 15.30 uur ds. J.S. van der Net; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Capelle a/d IJssel-West 15.00 uur ds. W.J. Karels; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Deventer 15.00 uur ds. A. Schreuder; Dinteloord 14.30 uur ds. K. Boeder; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; Dordrecht 10.00 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Eindhoven 16.00 uur ds. P. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Enkhuizen 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. J. van Laar; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. J.W. Verweij; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 18.30 uur ds. M. Joosse; 's-Gravenhage (zie Scheveningen); 's-Gravenpolder 14.30 uur ds. P.D. den Haan en 18.00 uur ds. J.M.D. de Heer; 's-Gravensande 15.30 uur ds. W. Harinck; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. C. van Ruitenburg en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hilversum 19.00 uur ds. B. Labee; Hoedekenskerke 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; Hoofddorp 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Hooglyet 18.30 uur ds. M.H. Schot; Houten 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 15.00 uur ds. G. van Manen; Kamperland 10.00 uur kand. J. de Kok en 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Kapelle-Biezeling 10.00 en 16.00 uur ds. J. van Rijswijk; Katwijk aan Zee 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 15.00 uur kand. J. de Kok; Krimpen a/d IJssel 9.30 uur (H.D.) ds. W.J. Karels en 16.30 uur ds. C. van

Ruitenburg; Kruijningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Bredeweg; Leiderdorp 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden en 16.30 uur ds. J. Driessen; Lelystad 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 19.00 uur ds. A. Schot; Meeuwen 19.00 uur ds. L. Blok; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. A.J. Gunst en 18.30 uur ds. S. Maljaars; Middelharnis 14.30 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Nieuw-Beijerland 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Nieuwdorp 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. A. Verschuure; Nieuwerkerk 9.30 uur ds. C. Harinck en 16.00 uur ds. A.J. Gunst; Nijkerk 14.30 uur ds. F. Mulder; Nisse 14.30 uur ds. D.W. Tuinier; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 9.30 en 18.00 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Oostburg 10.00 (H.A.) en 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Oosterend 10.00 en 16.00 uur ds. A. Vermeij; Oostkapelle 18.30 uur ds. G.J. Baan; Oostvoorne 18.30 uur stud. H.J. Agteresch; Opheusden 10.00 (H.D.) en 17.30 uur ds. W. Mouw; Opperdoes 10.00 uur ds. G. Heijkamp; Oude-Tonge 15.00 uur ds. G. Pater; Poeteroijen 14.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Poortugaal 18.00 uur ds. H. Brons; Puttershoek 10.00 (H.A.) en 16.00 uur (H.D.) ds. M.H. Schot; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 uur ds. G.J. van Aalst; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. H. Paul en 19.00 uur ds. J.S. van der Net; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 uur ds. S.W. Janse en 18.30 uur (H.D.) ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 14.00 uur ds. D. de Wit; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.00 uur stud. H.J. Agteresch; Rotterdam-Centrum 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 uur ds. J. Mijnders en 18.00 uur stud. M. Blok; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. H. Brons; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 10.00 uur ds. J.S. van der Net en 19.00 uur ds. G. Clements; Sint Annaland 18.30 uur ds. A.J. Gunst; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 19.00 uur ds. W. Visscher; Spijkenisse 16.00 uur ds. W. Silfhout; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. B. van der Heiden; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00

(H.A.) en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 uur ds. G. Mouw; Utrecht 18.30 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlissingen 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur kand. E.J. Boudewijn; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. G.J. Baan en 18.30 uur ds. C. Harinck; Wierden 15.00 uur ds. S.W. Janse; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwolle 9.30 en 15.00 uur stud. H.E.P. Fortuyn.

MAANDAG 11 SEPTEMBER 2017

Aalburg 18.30 uur (huw.bev.) ds. J. van Rijswijk.

DINSDAG 12 SEPTEMBER 2017

Aalst 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Berkenwoude 19.30 uur ds. A. Verschuure; Drachten 19.30 uur ds. C. Hogchem; Hoogeveen 19.30 uur ds. F. Mulder; Leerdam 19.30 uur ds. J. Schipper; Meeuwen 19.30 uur ds. J. van Laar; Nieuwe-Tonge 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Oud-Beijerland 19.30 uur (voor de evangelisatie) ds. G. Hoogerland; Terwolde - De Vecht 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Uddel 19.30 uur (H.D.) ds. D. de Wit; Woerden 19.00 uur (huw.bev.) ds. W.A. Zondag.

WOENSDAG 13 SEPTEMBER 2017

Amersfoort 19.30 uur ds. W. Visscher; Barneveld-Centrum 14.00 uur ds. L. Blok en 19.00 uur (intrededienst) ds. E.J. Boudewijn; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 13.15 uur ds. C. van Ruitenburg; Dirksland 14.00 uur (huw.bev.) ds. K. Boeder; Hilversum 19.45 uur ds. B. van der Heiden; Krimpen a/d IJssel (zie Capelle a/d IJssel-Middelwatering); Middelharnis 19.30 uur ds. A.P. Baaijens; Ooltgensplaat 19.30 uur (H.D.) ds. R.A.M. Visser; Opperdoes 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. J.J. Tanis; Waarde 19.30 uur ds. D.W. Tuinier.

DONDERDAG 14 SEPTEMBER 2017

De Valk-Wekerom 15.15 uur (huw.bev.) ds. B.J. van Boven; Kampen 19.00 uur (huw.bev.) ds. C.G. Vreugdenhil; Kootwijkerbroek 14.00 (huw.bev.) en 19.30 uur ds. G. Beens; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. C. van

Ruitenburg; Melissant 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Naaldwijk 19.45 uur ds. A.T. Huijser; Ooltgensplaat 15.00 uur (huw.bev.) ds. P.D. den Haan; Ouddorp 19.30 uur ds. J. Schipper; Oudemirdum 19.30 uur ds. K. Boeder; Oude-Tonge 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Puttershoek 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Rheden 14.00 uur (huw.bev.) ds. F. Mulder en 19.30 uur (voor de evangelisatie) ds. W.J. Karels; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. J. van Laar; Scherpenisse 19.30 uur ds. E. Bakker; Uddel 14.00 uur (huw.bev.) ds. G. van Manen; Urk 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Waardenburg 19.30 uur ds. L. Blok; Westzaan 19.30 uur ds. A. Verschuure.

VRIJDAG 15 SEPTEMBER 2017

Barneveld-Centrum 14.30 uur (huw.bev.) ds. B.J. van Boven; Benthuisen 14.30 uur (huw.bev.) ds. H.A. van Zetten; Krimpen a/d IJssel 13.30 uur (huw.bev.) ds. C. van Ruitenburg; Uddel 15.00 uur (huw.bev.) ds. G. van Manen.

ZATERDAG 16 SEPTEMBER 2017

Apeldoorn 14.30 uur (aangepaste dienst) ds. R.A.M. Visser.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 10 SEPTEMBER 2017

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 uur ds. A.J. de Waard en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelisatiepost 'Bij de Bron', Willem Buytewechstraat 2, 1816 GL Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.
U bent hartelijk welkom op onze post.
Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag van 11.00 - 15.00 uur.
Tel. 072-5129195 email info@bijdebronalkmaar.nl website www.bijdebronalkmaar.nl

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Evangelisatiepost Bij Simon de Looier; Looiersgracht 70-72. Tel. 020-6227742.
Samenkomsten iedere zondag 10:30 uur 17:00 uur. U bent van harte welkom in onze evangelisatiepost.
Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag van 10:00-12:00 uur en 12:30-16:00 uur.
U kunt bij ons ook CD's en boeken kopen. Door uw aankoop steunt u het evangelisatiewerk. Telefonisch of per mail bestellen kan ook: 0252-419560; cvleenen@kliksafe.nl

Bekijk ook eens onze site: www.bijsimondelooier.nl

Breda:

Inloopcentrum 'De Lichtboei', Vriesdongen 1, Breda
Contactadres: info@inloopdelichtboei.nl
Openingstijden: dinsdag en zaterdag 10.00-12.30 uur
Voor actuele informatie: www.inloopdelichtboei.nl

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.
Inloophuis de Hoeksteen: Kolhoopstraat 24, Emmen. Openingstijden: elke dinsdag, donderdag, vrijdag en zaterdagmiddag van 13:30 tot 16:30 uur. Tel. 0591 - 653915 www.inloophuisdehoeksteen.nl

Den Haag:

Inloopcentrum 'Het Kompas', Apeldoornselaan 228, Den Haag
De openingstijden van de inloop zijn op dinsdag, vrijdag en zaterdag van 10.30 uur tot 15.30 uur; tussen de middag is de inloop gesloten van 12.30 tot 13.30 uur. De inloop is op woensdag en donderdag geopend van 10.30 tot 12.30 uur, soms ook op donderdagmiddag. U bent van harte welkom. Nadere informatie: www.inloophuishetkompas.nl; u kunt ons ook bellen 070 2050008. Per e-mail: denhaag@bijbelcentrum.nl

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.
Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op donderdag en vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur. Bekijk ook eens onze site: www.inloophuisachterdehoven.nl

Merksem:

Evangelist A. van Setten; protestants centrum "De Bron", Jaak de Boeckstraat 21-23;

samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van dinsdag t/m vrijdag van 13.00-16.00, donderdagavond van 18.00-21.30 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois.
Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg.
Zondagse samenkomsten om 10.00 en 18.30 u.
Het inloopcentrum: Het Kruispunt, is geopend op di en wo van 14.00-17.00 u. Do van 10.00-17.00 u. Vr van 10.00-15.00 u. U bent van harte welkom.

Utrecht/Leidsche Rijn:

Bijbelcentrum 'De Hoeksteen', Monarchvinderlaan 200, Utrecht
Wilt u meer weten over ons werk in de wijk Leidsche Rijn? Kijk dan eens op onze website www.hoeksteen-leidscherijn.nl

“

**GOD HANDELT ALS EEN
GENADIGE EN MEDELIJDENDE
SCHULDEISER MET EEN
ARME SCHULDENAAR
DIE BEROUW HEEFT, TOT
HEM TERUGKEERT EN HET
EVANGELIE GELOOFT.**

MATTHEW HENRY

Advertenties

Te huur vak. woning op de Veluwe (Speuld), aan de rand van bos en hei. Ook voor weekwisseling of midweek.
Voor 2-14 pers., v.a.g.v.
Vrij van 15-22 sept. en na 29 sept.
Tel. 0577-407326/06-11252451.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Ik heb den goeden strijd gestreden, ik heb den loop geëindigd, ik heb het geloof behouden; Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Heere, de rechtvaardige Rechter, in dien dag geven zal; en niet alleen mij, maar ook allen die Zijn verschijning liefgehad hebben.

2 Timotheüs 4 vers 7 en 8

Diep bedroefd geven wij u kennis dat de Heere op Zijn tijd en wijze, voor ons geheel onverwachts, tot Zich heeft genomen mijn innig geliefde man, onze lieve zeer zorgzame vader, opa, zoon, schoonzoon en broer

Johannes van Belzen

Dienaar des Goddelijken Woords

echtgenoot van Pieterella Cornelia van Belzen - Pieterse

12 juli 1964
Vlissingen

29 augustus 2017
Oosterland

Oosterland: P.C. van Belzen - Pieterse
Leerdam: Lennart en Gerrieke, *Willène*
Kampen: Martijn
Middelburg: Elselien en George
Vlissingen: L. van Belzen
N. van Belzen - Schroevers
Middelburg: M. Pieterse
Vlissingen: Liesbeth van Belzen

Dr. Schutterstraat 4
4307 BP Oosterland

De rouwdienst is gehouden jl. dinsdag 5 september in de "Sionkerk" van de Gereformeerde Gemeente, Louise de Coligny laan 177 te Goes.
Aansluitend heeft de begrafenis plaatsgevonden op de Algemene Begraafplaats aan de Veerseweg te Arnemuiden.

Hebreeën 13:7

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Oosterland geeft met intens verdriet kennis dat de Heere uit dit leven en uit het midden van de gemeente tot Zich heeft genomen haar geliefde en zeer gewaardeerde herder en leraar

ds. J. van Belzen

Hij heeft in alle getrouwheid van 27 februari 2014 tot aan zijn overlijden in onze gemeente Gods Woord mogen verkondigen. Met bewogenheid des harten heeft hij ons steeds gewezen op de noodzaak van de bekering en verzoening met God, maar eveneens op de mogelijkheid van zalig worden.

De Heere ondersteune en vertrooste mevrouw Van Belzen met haar kinderen en kleinkind en de verdere familie. Hij heilige deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad van de
Gereformeerde Gemeente te Oosterland,
G.C. Slingerland, 2e voorzitter
G.E. Houtekamer, scriba

Oosterland, 29 augustus 2017

En ik hoorde een stem uit den hemel, die tot mij zeide: Schrijf, zalig zijn de doden die in den Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid; en hun werken volgen met hen.

Openbaring 14:13

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Urk heeft met grote ontroering en verslagenheid kennisgenomen van het overlijden van haar geliefde oud-herder en leraar

ds. J. van Belzen

Van 4 juli 2009 tot 27 februari 2014 heeft hij onze gemeente, in alle getrouwheid, mogen dienen.

De ere Gods was op zijn hart gebonden. Het studeren in en het verkondigen van Gods Woord was zijn liefste werk. De eeuwigheid zal de vrucht eens openbaren. Mocht de Heere zijn geliefde vrouw, kinderen, kleinkind, ouders, zuster en gemeente van Oosterland ondersteunen en vertroosten en de ernstige roepstem, in het midden van onze gemeenten, heiligen aan ons aller hart.

Namens de gemeente en kerkenraad, H. Snoek, preses
J.C. van Haften, scriba

Urk, 29 augustus 2017

Zalig zijn de doden die in den Heere sterven, van nu aan.

Openbaring 14:13m

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Veenendaal ontving met ontroering het bericht dat de Heere tot Zich heeft genomen, onze oud-herder en leraar

ds. J. van Belzen

Hij heeft onze gemeente met de liefde van zijn hart gediend van 2006 tot 2009. De Heere vertrooste en ondersteune zijn vrouw en kinderen in dit grote en smartelijke verlies en heilige deze roepstem aan het hart van velen.

Namens de kerkenraad, ds. B. Labee, preses
G.J. Weerheim, scriba

Veenendaal, 29 augustus 2017

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Hoogeveen heeft met grote droefheid en ontroering kennisgenomen van het overlijden van haar geliefde oud-consulent

ds. J. van Belzen

Van juni 2011 tot oktober 2013 heeft hij in onze gemeente in alle getrouwheid en liefde als consulent het Woord mogen bedienen en ons ook met raad en daad bijgestaan.

Mocht de Heere zijn vrouw, kinderen, kleinkind, ouders, zuster, verdere familiebetrekkingen en de gemeente van Oosterland Zijn hulp betonen.

Gedenke de Heere ook het geheel van ons kerkverband en heilige Hij deze stem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad, R. van Reenen, preses
M. den Admirant, scriba

sinds 1973

VAN MANEN
meesterlijke interieurs

kerkbanken | kerkstoelen | kansels
bankstoffering | doopvonts | lessenaars
collectezakken | liturgieborden

www.meesterlijke-interieurs.nl

Welkom op onze site!
Ruim 40.000 boeken op:
www.derooboeken.nl

Te huur: 2-3 pers. gastenverblijf,
Valkseweg 8 te **Barneveld.**
Tel. 0342-412663.

Ambtskleding
Kostuums en shirts op maat

Klamars
FASHION

's-Gravenstraat 63 | 4431 AB 's-Gravenpolder
0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
info@klamarsfashion.nl | www.klamarsfashion.nl
Voor openingstijden zie website.

Advies aan huis mogelijk
Maak vrijblijvend een afspraak!

FamilyStream

'Altijd de juiste snaar'

Meer dan 20.000 geestelijke en klassieke muziek stukken altijd bij de hand.

Nu 1 maand gratis bij aanmelding via familystream.nl

Available on the App Store | Google play

BESCHERM JOODSE KINDEREN TEGEN TERREUR!

De christelijke stichting "Vrienden van het Cheider"

- Zorgt voor beveiliging van de joods-orthodoxe school "het Cheider" in Amsterdam
- Keert zich tegen antisemitisme en terreur
- Helpt joodse kinderen

Maak uw gift over op IBAN: NL22 INGB 0000 419925
of NL08INGB065301463 t.n.v. Vrienden van het Cheider
www.cheidervrienden.nl

Vakantie en rust in **Hoog Sauerland!**
www.huizesolagratia.net
Tel. 0049-2983 9699915

PRAKTIJK FIDUCIA
Psychosociale hulpverlening en contextuele therapie

In *vertrouwen* met jezelf en anderen

Werken aan verandering;
verbetering of acceptatie van
**persoonlijke, relatie- of
familieproblemen.**

www.praktijkfiducia.nl
06 - 29 41 51 47

BOBELDIJK
FINANCIËLE ZORGVERLENING

Professionele
bewindvoering

030-697 77 31
www.bobeldijk.nu

D.V. november 2017 verschijnt

Onze enige Troost
Verklaring van de Heidelbergse Catechismus
Ds. G.M. de Leeuw
Telkens wijst de auteur naar de rijke, enige Troost, die beide in het leven en sterven noodzakelijk is gekend te worden.
Ook bedoeld als herdenkingsbundel i.v.m. vertrek naar Amerika.

Intekenprijs: 55,- daarna 65,-

de Ramshoorn uitgeverij en boekhandel ook in de boekhandel

Lange Vorststr. 21 Goes Tel. 0113-221909 info@ramshoorn.nl - www.ramshoorn.nl

Hierbij bestel ik: **BESTELBON**
..... ex. **Onze enige Troost** à 55,-

Naam.....
Adres.....
Postcode.....
Woonplaats.....
Telefoonnr.....

Bon, in enveloppe zonder postzegel, zenden aan:
**De Ramshoorn, Antwoordnummer 860,
4460 WB Goes**

*Persoonlijke zorg
in eigen sfeer*

Wij zoeken een **VERZORGENDE-IG** of **VERPLEEGKUNDIGE**, parttime of fulltime. Vacature direct in te vullen. Informatie over de vacature kan je vinden op www.betuwehof.nl

- Wonen met zorg
- Verpleging
- Persoonlijke verzorging
- Terminale Zorg
- Chronische beademingszorg
- Dagbesteding en begeleiding
- Eigen vervoer (o.a. rolstoelbus)

De Betuwehof Zorg

Wonen met Zorg, verpleging en dagbesteding

Rijnbandijk 57a
4043 JJ Opheusden
tel: 0488 - 725 825
info@betuwehof.nl
www.betuwehof.nl
Contact: Julia Hak

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER

Veenendaal Rhenen

*Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding
bij het verzorgen van alleen begravenissen*

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641

E info@phvanderleer.nl

M 06 - 46376232

W www.phvanderleer.nl

75 jaar

Gereformeerde Gemeente Leerdam

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van onze gemeente is een prachtig herdenkingsboek samengesteld. Er zijn nog exemplaren te bestellen. Van harte aanbevolen! Ook voor hen die interesse hebben in de lokale kerkgeschiedenis.

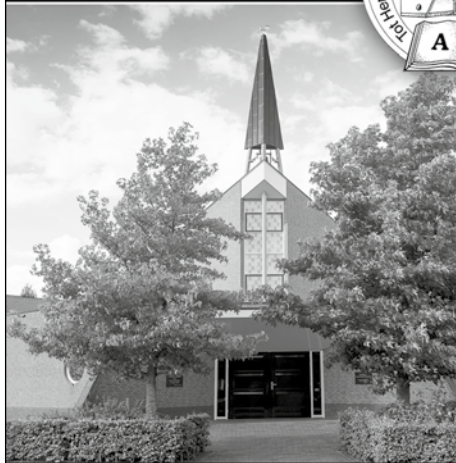
1942-2017

Bestelmogelijkheid van het boek: Een rots om in te wonen

Het boek beschrijft de kerkelijke historie van Leerdam (ca. jaar 1000), het ontstaan van onze gemeente en geeft een indruk van het gemeentelven. Inclusief enkele preken van (vroegere) predikanten. 266 pagina's, full color, mooie opmaak.

De prijs van het boek is: €20,00

Bestel het boek door dit bedrag over te maken op NL81 RABO 0358421551 o.v.v. uw naam, adres. Franco verzending.

Cursussenoudvaders.nl

Neem deze herfst/winter eens een oude schrijver ter hand. Ontdek het oude goud wat in deze boeken te vinden is. Heel actueel ook in 2017. Neem een kijkje op onze site en maak een keus uit ons aanbod. Of vraag een brochure aan.

Tel. 0172-532796/0118-583025

kina
BEGRAFENISVERZORGING

D.W. Schipper

010-458 31 12

Capelle a/d IJssel

J. Kooijman

0182-58 39 32

Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Het Nieuwe Testament voor Israël

Revisie van de Delitzschvertaling van het Nieuwe Testament in het Hebreeuws

DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL
LEIGANDE VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Een gezamenlijk project van:

ISAAC
DA COSTA
STEUNFONDS ISRAËL

gereformeerde
BIJBELSTICHTING

GEEF HET WOORD TERUG

Er is in Israël behoefte aan een betrouwbare en verstaanbare vertaling van het Nieuwe Testament.

De moderne vertaling van het Nieuwe Testament uit de jaren zestig van de twintigste eeuw is gebaseerd op de minder betrouwbare Kritische Tekst en bevat daarom veel onvolkomenheden. Daarnaast is er de zogenaamde Delitzschvertaling die wel grotendeels gebaseerd is op de betrouwbare Textus Receptus, maar ook onjuistheden bevat en waarin soms woorden gebruikt worden die aanleiding geven tot ongewenste misverstanden. Deze monumentale vertaling is voor de mensen in Israël bovendien moeilijk verstaanbaar omdat deze kort voor het ontstaan van het moderne Hebreeuws (Ivriet) tot stand is geko-

men. Het is urgent dat de Delitzschvertaling bewerkt wordt zodat deze goed gebruikt en verstaan kan worden door Israël's anno 2017.

De Trinitarian Bible Society (TBS) werkt hieraan maar is niet meer in staat het project financieel te dragen. Daarom hebben de Gereformeerde Bijbelstichting (GBS), het Deputaatschap voor Israël (DvI) en het Steunfonds Israël Isaac da Costa (IdC) de handen ineen geslagen om dit belangrijke project financieel te ondersteunen.

Zo kunnen we Gods Woord teruggeven aan het volk waardoor wij het middelijkerwijs ontvangen hebben.

Uw steun is daarbij onmisbaar.

Giften zijn van harte welkom!

NL70 RABO 0321 7073 46

GBS Leerdam – Delitzschproject

Meer informatie kunt u vinden op:

www.nieuwetestament.inhethebreuws.nl

**nieuwetestament
inhethebreuws.nl**

Mediation of bemiddeling nodig?

Bel 030 - 760 10 00 of mail
mr.pjdenboef@jdb-advocaten.nl

Janssens ■ Den Boef
advocaten

HARKES Begravenissen

Voorofscheweg 15a
2771 MA Boskoop
harkesbegravenissen.nl
0172 - 21 21 22

WIJ VERZORGEN ALLEEN
BEGRAFENISSEN

Hollands grootste in
klassieke stijlmeubelen!

BÉVÉ MEUBEL

Antwerpseweg 9, Gouda
www.beve-meubel.nl

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland
biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding
en psychologisch onderzoek aan volwassenen,
jongeren en kinderen met psychosociale en
psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasterdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
Bezoek onze website voor meer informatie,
de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelij • Doelgericht

VAN STAVEREN

begravenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar (0172) 23 33 38
Wij verzorgen alleen begravenissen
Vraag geheel vrijblijvend het boekje "Mijn Laatste Wens".
www.vanstaverenbegravenisverzorging.nl

Barneveldse Begravenis Vereniging

voor een eenvoudige, eenvoudige
verzorging van begravenissen
in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12
www.barneveldsebegravenisvereniging.nl

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

Relaties Seksualiteit Burn-out Onzekerheid ADHD – Autisme Identiteit Opvoeding Rouw

WWW.ABCONSULTS.NL

ABCONSULTS

Precies de hulp die je nodig hebt!

SHG al meer dan 35 jaar een begrip

Kraamzorg
Bel voor informatie:
0187 - 48 91 73

Ma t/m vr: 9.00 - 11.00 uur /
13.00 - 15.00 uur.
Tevens op vr: 19.00 - 21.00 uur.

Stichting Hulpendienst in Geest

Zie voor informatie en aanmelden www.shgzorg.nl

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 06-5773987
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
vóór de week van verschijning aangele-
verd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,30 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$165, USA: \$140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
T 1 905 651 2320
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berich-
ten en advertenties zonder overleg aan te
passen, in te korten of zonder opgave van
reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aans-
praakelijkheid betreffende de inhoud van
de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.

Ds. Labee over: **Eerstgeborene**

Naar aanleiding van een preek over de plagen in Egypte ontstond een gesprek. Daarin verschilden we van mening of alle eerstgeborenen stierven (zowel zonen als dochters) of alleen de eerstgeborenen zonen. Mag je er in de Bijbel vanuit gaan dat met 'eerstgeborenen' altijd zonen worden bedoeld?

Aanname

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat ondergetekende nooit over deze vraag had nagedacht. Onder het Oude Verbond werd sterk in de mannelijke lijn gedacht. Ook de grondtekst lijkt deze gedachte te bevestigen. Maar toen we enkele (oudere) Bijbelverklaringen ter hand namen, rees enige twijfel. In de oude verklaring van Patrik, Polus en Wels lezen we bij de *eerstgeborenen* in Egypte: 'Zoo mensen als beesten, het zy van 't vroulyk of manlyk geslachte'. K. Aug. Dächsel schrijft in zijn commentaar (op Exodus 12 vers 30b 'want er was geen huis waarin niet een dode was'): 'Er kan gevraagd worden, of er dan in ieder huis een eerstgeborene was, in de zin van eerstgeboren zoon of dochter. Men vergeet echter niet, dat hier niet van eerstgeboren kinderkens sprake is, maar van eerstgeborenen. Ook de vader of de moeder, ook de man of vrouw, ook de dienstbare kon een eerstgeborene zijn. En dan werden deze getroffen'. De onder ons bekende Matthew Henry maakt een andere exegetische keus. Hij schrijft: 'Hier zien wij de zonen der Egyptenaren, namelijk hun eerstgeborenen, gedood (...). Welk een kreet er toen opging; er was een groot geschrei in Egypte,

te, een algemene klage, een rouwbedrijf voor hun enige zonen (bij velen) en bij allen voor hun eerstgeborenen.'

Al wat mannelijk is

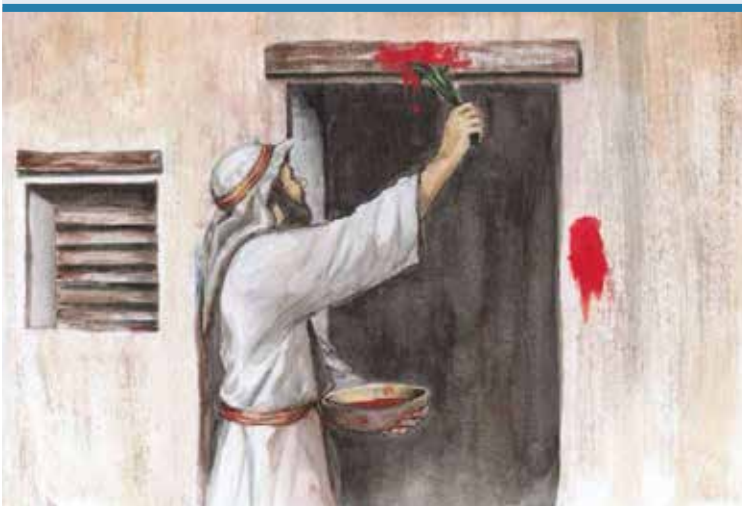
Na enig onderzoek menen we dat we inderdaad moeten denken aan eerstgeborenen zonen. En in lijn daarmee is ook het antwoord op de tweede vraag bevestigend: de Bijbel wijst inderdaad bij 'eerstgeborenen' op zonen.

Het antwoord vinden we in Exodus 13. In hoofdstuk 12 is ons beschreven hoe Mozes op Gods bevel de tiende plaag moest aanzeggen. De verderfengel zou door zowel Egypte als Gosen gaan en alle eerstgeborenen doden. Tenzij er op Gods aanwijzen, ontkoming zou worden gezocht achter het bloed van het Paaslam. De Heere maakt onderscheid waar het niet was: de weg ter ontkoming werd niet aan de Egyptenaren bekendgemaakt, wel aan het volk van Israël. Dat is een zijspoor, maar lezer(es), is het ons weleens een wonder geworden dat de Heere tot ons het Evangelie van vrije genade zendt, terwijl velen op aarde nimmer hoorden van een weg ter ontkoming?

Na deze ontzag'lijke nacht beveelt de HEERE, de Verbondsgod, dat alle eerstgeborenen onder Zijn volk Israël Zijn eigendom zijn en daarom voor Hem en Zijn dienst afgezonderd moeten worden. 'Heilig Mij allen eerstgeborene, wat enige baarmoeder opent onder de kinderen Israëls, van mensen en van beesten; dat is Mijne' (Exodus 13 vers 2). Kanttekening 2 schrijft bij die eerstgeborene: 'te weten, die mannelijk is'. Vervolgens horen we van de opdracht en gebruiken bij de 'lossing' of vrijkoping. Een eerstgeborene behoefde dan niet te dienen in het heiligdom. Het zal duidelijk zijn dat het dan alleen over de zonen ging!

In het Nieuwe Testament krijgen we een bevestiging als Jozef en Maria naar de tempel gaan voor deze 'lossing'. Daar lezen we: 'Gelijk geschreven is in de wet des Heeren: Al wat mannelijk is dat de moeder opent, zal de Heere heilig genaamd worden' (Lukas 2 vers 23). Het Nieuwe Testament werpt hier licht op het Oude Verbond.

Ten slotte, alles wijst heen naar de Eerstgeborene van de Vader. Hij, Die tevens de Eniggeborene genaamd wordt, heeft Zijn bruidskerk gelost, ja verlost van de eeuwige dood. Ook u/jou tot zegen?

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.